

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

นางสาวปิยวรรณ แก้วยอด

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2563

The Participation of Parents in Administration of Preschool
Children Development Centers under Saphan Mai Kaen
Sub-District Administrative Organization,
Chana District, Songkhla Province

Miss Piyawan Kaewyod

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
ชื่อและนามสกุล	นางสาวปิยวรรณ แก้วยอด
แขนงวิชา	บริหารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี จงเจริญ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี จงเจริญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผู้ศึกษา นางสาวปิยวรรณ แก้วยอด **รหัสนักศึกษา** 2572300255

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี จงเจริญ **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น จำนวน 107 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประชาชนรวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้ (1) มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การดำเนินการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2) มีส่วนร่วมในการคัดเลือกและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและผู้ดูแลเด็ก (3) มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลเรื่องอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (4) มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนทั้งในชั้นเรียนและที่บ้าน (5) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ และ (6) มีส่วนร่วมในการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Independent study title: The Participation of Parents in Administration of Preschool Children Development Centers under Saphan Mai Kaen Sub-District Administrative Organization, Chana District, Songkhla Province

Author: Miss Piyawan Kaewyod; **ID:** 2572300255;

Degree: Master of Education (Educational Administration);

Independent study advisor: Dr. Koolchalee Chongcharoen, Associate Professor;

Academic year: 2020

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the state of parents' participation in the administration of child development centers; and 2) to study the guidelines for development of parents' participation in the administration of child development centers under Saphan Mai Kaen Sub-district Administrative Organization, Chana District, Songkhla Province.

The research population comprised 107 parents of preschool children in the child development centers under Saphan Mai Kaen Sub-district Administrative Organization. The key research informants totaling 20 persons included sub-district administrative organization administrators, community leaders, and people. The employed research tools were a rating scale questionnaire with reliability coefficient of .97, and an interview form. Research data was analyzed with the use of frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results showed that 1) the overall participation of parents in the administration of child development centers was rated at the moderate level; the specific aspects of participation could be ranked based on their rating means from top to bottom as follows: the participation in academic affair and curricular activities; the participation in management of buildings, environment and safety; the participation in promotion and supports, the personnel; the participation in general management of preschool child development center; and the participation in promotion of early childhood development networks, respectively; and 2) as for guidelines for development of parents' participation in the administration of child development centers, it was found that the parents should be involved in the operation of the child development center as follows: (1) participation in development planning, implementation, as well as in determining operational guidelines and improving the quality of educational management services of the child development center; (2) participation in the selection and evaluation of work performance of teachers and child caregivers; (3) participation in the determination of measures to take care of buildings and facilities, environment and safety; (4) participation in learning activities together with students both in class and at home; (5) participation in the provision of supports for learning materials, instructional media and teaching aids; and (6) participation in the promotion of early childhood development networks by equipping the parents with knowledge and understanding of early childhood development networks that will allow all sectors to participate in preschool children development.

Keywords: Parent's participation, Administration of preschool children development center

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี จงเจริญ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำให้กำลังใจ และแก้ไขในจุดบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ให้ความกรุณาแนะนำสั่งสอนแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัว ผู้มีพระคุณทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ และให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษา ฯ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไปในตำบลสะพานไม้แก่น ที่ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้

ปิยวรรณ แก้วยอด

มิถุนายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น	8
การจัดการศึกษาปฐมวัย	14
แนวคิดและหลักการของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา	20
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	35
การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	88
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	95
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ และการไม่รับรู้ของผู้ปกครองในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	98
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	112
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
สรุปการวิจัย	120
อภิปรายผล	126
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	140
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและสำเนาหนังสือขอเรียนเชิญ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	141
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	146
ค สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	156
ง ผลการวิเคราะห์ค่า IOC และการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม	158
ประวัติผู้ศึกษา	162

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 97
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม 99
ตารางที่ 4.3	จำนวนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์ การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 100
ตารางที่ 4.4	จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคลากร 102
ตารางที่ 4.5	จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย .. 104
ตารางที่ 4.6	จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 106
ตารางที่ 4.7	จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน 108
ตารางที่ 4.8	จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย 110

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพประชากรของชาติเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากประเทศที่มีประชากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพแล้ว ประชากรเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของสำหรับการปูพื้นฐานพัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา การได้รับการปูพื้นฐานพัฒนาการอย่างเหมาะสมจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยต่อไป การพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นหน้าที่หลักของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ในการพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน อย่างเต็มที่เต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องบริหารจัดการ ดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเด็กในท้องถิ่นชุมชนให้เป็นอย่างดีอย่างมีคุณภาพ เหมาะสมตามวัย ตลอดจนเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในชั้นสูงต่อไป (ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน, 2547)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีหลายหน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการและมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 18 กำหนดว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ฯลฯ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา เป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นการจัดบริการสาธารณะที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 มาตรา 16 (9) และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำตามมาตรา 67 (5) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยในการดำเนินงานของ

สถานศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นจะยึดตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำหรับการดำเนินงานและการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 29 ได้กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายใน ชุมชน สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมอาจทำได้หลายทาง เช่น การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ วิทยากรหรืออาสาสมัครช่วยดูแลเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหา ความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรม อนามัย 2547 (ก); มาณี ไชยธีรานุวัฒนศิริ, 2551, น. 6)

องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในกาจัดบริการสาธารณะภายในตำบลสะพานไม้แก่น ในหลาย ด้าน รวมทั้งในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดจำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ซึ่งได้รับการถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ซึ่งได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าที่ในการดูแล จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อายุตั้งแต่ 2 ถึง 5 ปี เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ทั้ง 4 ด้าน โดยดำเนินการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และที่จัดภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการศึกษาในระดับที่ สูงขึ้นต่อไป สำหรับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้ แก่นทั้ง 2 แห่ง จะยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่าง สถานศึกษา ชุมชน องค์กรบริหารส่วน ตำบลสะพานไม้แก่น และหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ในการดำเนินงานตามมาตรฐานทั้ง 6 ด้าน เพื่อ พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง และชุมชนในการช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการเป็นวิทยากรมาจัดกิจกรรมใน ชั้นเรียน การให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศูนย์ การพัฒนา

สภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมกับผู้ปกครอง นอกจากนี้การเชิญผู้ปกครองมาประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการเชิญเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้นเป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง แต่เนื่องจากที่ผ่านมาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ (โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ยังน้อย อันเนื่องมาจากการมีทัศนคติหรือความต้องการ หรือความสนใจ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมยังน้อย กล่าวคือจากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของผู้ปกครอง เช่น การประชุม การร่วมกิจกรรมพัฒนา การร่วมกิจกรรมอื่นๆ ผู้ปกครองเข้าร่วมน้อย นอกจากนั้นจากการสอบถามผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บางส่วนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้ดูแลและรับผิดชอบการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น จึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการการมีส่วนร่วม และแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาทิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น และหน่วยงานอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาดำเนินงานและการให้บริการด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับอื่นๆ เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงาน และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559)

- 3.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3.2 ด้านบุคลากร
- 3.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 3.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 3.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 3.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 4.1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4.1.2 ด้านบุคลากร
- 4.1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 4.1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4.1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 4.1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 107 คน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สภาพการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีบทบาท ให้ความร่วมมือกันในการรับรู้ แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผลในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง กระบวนการเข้ามามีบทบาทของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

5.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ การรับสมัครเด็ก การให้บริการส่งเสริมสำหรับเด็กเล็ก การประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับปฏิบัติงานของบุคลากรระหว่างปิดภาคเรียน การตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก และครุภัณฑ์อื่น ๆ

5.2.2 ด้านบุคลากร หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ภารโรง ผู้ประกอบอาหาร มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับครู และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

5.2.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบ สวยงาม การปรับพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร สิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร การป้องกันความปลอดภัย และการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ

5.2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของ

เด็ก การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ และ 3-6 ขวบ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามความต้องการ และพัฒนาการของเด็ก การจัดกิจกรรมประจำวันให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาสื่อ และผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็ก

5.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการศึกษา การปรับปรุงอาคารสถานที่ภายใน และภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การระดมทรัพยากร การพัฒนาอาคารสถานที่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาสื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรมและดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรครู และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานโครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานหรือส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.3 ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลอื่น ที่ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนขณะกำลังเรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

5.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น หมายถึง สถานที่ดูแล และจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

6.2 หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด

6.3 องค์กร หรือหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาในสังกัด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
 - 1.2 แผนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
 - 1.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
 - 1.4 พระราชบัญญัติเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. การจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 2.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 2.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 2.3 การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดและหลักการของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา
 - 3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 3.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 3.4 แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
 - 3.5 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 3.6 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่นอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น

พัฒนาการเด็กในช่วงปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กในวัยต่อมาของชีวิต ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อารมณ์และสังคม การพัฒนาในช่วงปฐมวัยจึงต้องได้รับการเอาใจใส่ให้

เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี และมีคุณภาพเพื่อเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ จึงต้องรับผิดชอบการจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยให้เด็กได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน จึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญ คือ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหาร และการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนร่วมจัดการศึกษา และให้มีความอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ

นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีปัญหาเป็นทุนไว้สร้างงาน และสร้างรายได้ นำประเทศให้อยู่รอดจากระบบเศรษฐกิจ และสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลาโดยยึดหลักว่าการศึกษาส่งคน สร้างงาน และสร้างชาติ

สำหรับการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น มีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาท้องถิ่นเป็นการดำเนินการตามแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการพัฒนาส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษา อบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 มาตรา 81 ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน คณะรัฐมนตรีซึ่งมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาในวันจันทร์ที่ 26

กฎหมาย 2544 นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง ข้อ 10.4 ด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ

1. จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน บริการต่าง ๆ ทั้งทางด้านสุขภาพ การวางแผน และแก้ไขปัญหาครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีส่วนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง และได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน ดังได้กล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งกำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, น.117 – 118)

การถ่ายโอนภารกิจด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ ให้แก่ประชาชน เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด สามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี บริการสาธารณะด้านการศึกษาก็คือภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ได้โดยมีการกำหนดภารกิจจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังนั้น จึงได้มีการถ่ายโอนบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ซึ่งระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ การใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม เด็กและเยาวชน ซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ และรัฐต้องคุ้มครอง พัฒนาเด็กและเยาวชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว และชุมชน (มาตรา 53)

รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาศึกษาวิจัย และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (มาตรา 80)

1.2 แผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

1.2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทย ทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบ

เศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ แข่งขันได้ ยั่งยืน มีความมั่นคงทางพลังงานมีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศป้องกัน และลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก มีการกระจายอำนาจ สู้ท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึง ตรวจสอบได้ และปราศจากคอร์รัปชัน ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมาย

1.2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้กำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดัก ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) เป้าหมายการจัดการ การศึกษา ประกอบด้วย 5 ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุ เป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ประชากรกลุ่มอายุ 6 - 14 ปี ทุกคนได้เข้าเรียนในระดับ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่รัฐต้องจัดให้ฟรีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้เรียน พิจารณาได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมทุกคน และประชากรวัย แรงงาน มีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน อย่างเท่าเทียม (Equity) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุก คนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี เป็นต้น

3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีด ความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบ

ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปีสูงขึ้น เป็นต้น

4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง มีระบบการบริหารงานบุคคลครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา เป็นต้น

5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น

1.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุน หรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ

การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก (มาตรา 13 (1), 14(1), 18(1), 47)

สรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัยจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบการศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปฐมวัยโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคล และสถาบันสังคมต่าง ๆ มีสิทธิที่จะได้รับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติมาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง

รัฐต้องคุ้มครอง และพัฒนาเด็ก และเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายเสริมสร้าง และพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อ มาตรา 43 และ มาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 43,80,81,289) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, น.117 – 118)

1.4 พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.1 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

กฎหมายฉบับนี้ ได้มีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏในมาตรา 16 และมาตรา 17 ดังนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (6) การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (14) การส่งเสริมกีฬา

(15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ฯลฯ

มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(2) ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

(6) การจัดการศึกษา

(18) การส่งเสริมกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(20) การจัดให้มี พิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

(27) การส่งเสริมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ

ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

1.4.2 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายฉบับนี้ ได้มีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏในมาตรา 66 และมาตรา 67 ดังนี้

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

(5) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็น และเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 (มาตรา 53,80) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. การจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิด การเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิดต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, น. 4-7)

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยจะมีความสัมพันธ์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโต และมีลักษณะการพัฒนากันแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ขวบ พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นตามลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาอธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนเป็นแนวทางให้ผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดก่อนจะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่

จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีที่มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์แก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเองซึ่งมีอิทธิพล และมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และสังคม บริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรม และสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุขแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวในการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจเพราะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษาโดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสาร และการเรียนรู้หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือ ด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้ง ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ตระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาดังปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และคนเก่งของสังคม สอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ฯลฯ

เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่างๆ ให้แก่เด็ก เพื่อความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป การจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนาขึ้น

มาโดยแนวคิดดังต่อไปนี้ แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม

2.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ขวบ นั้นเป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้โอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบคลุมเด็กทุกประเภท ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษา จัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่น ซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็กโดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถใช้ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

แนวทางดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็กโดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้วยโอกาส และเด็กพิเศษ

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งควรอยู่ในสภาพที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายใน และภายนอก ห้องเรียน ต้องสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อที่มาจากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมใกล้ตัว และโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้ หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยที่ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จัก และเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนเองดูแล รับผิดชอบ เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม นอกจากนี้ ครู ผู้ดูแลเด็กจะต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กควรวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัย

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกต สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา ครูผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่และผู้ปกครองเด็ก ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, น. 7-10)

2.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทให้รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ได้บัญญัติในมาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ได้บัญญัติในมาตรา 80 ให้รัฐคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2544, น. 3) กล่าวถึงนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2550) ในระดับปฐมวัยว่าเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามความพร้อม และความต้องการของประชาชน เพื่อให้เด็กปฐมวัยเจริญเติบโตและมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยและเต็มศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (กรมอนามัย, 2547 ข)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้กับเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น โดยการจัดบริการการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะอยู่ในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเอง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้มาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ของกรมการศาสนา ศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อนุบาล 3 ขวบ) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น การจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.4.1 นโยบาย

จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3 – 5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2.4.2 เป้าหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

2.4.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี
- 4) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้
- 5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง
- 6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาศูนย์เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 3 – 5 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งขึ้นเอง และรับถ่ายโอนมาจากส่วนราชการอื่นให้มาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามนโยบาย โดยมีเป้าหมายคือ จัดการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ มีการพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและยังเป็นการแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครองอีกด้วย

3. แนวคิดและหลักการของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

กิตติ กรทอง (2552) การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องด้านจิตใจ และอารมณ์ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่มตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ปัญหา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตยตลอดจนการให้อำนาจการเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วม คิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามผล

Douglah (1970, p. 90 อ้างถึงใน จีรนนท์ ฮังกาสิ, 2551) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้าง และใช้ในบริบทที่แตกต่างกันนัก การศึกษาใช้คำนี้อ้างอิงถึงการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรมหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาส่วนกลุ่มอื่น ๆ ใช้คำนี้ในความหมายของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

Ervin (1976, p. 138 อ้างถึงใน วัลภา พรหมฤทธิ์, 2550) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การใช้วิทยาการที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงาน

Yadav (1980, p. 87 อ้างถึงใน โสภา มัดลิ่ง, 2551) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจ และสมัครใจโดยไม่ถูกบังคับซึ่งกระบวนการความร่วมมือของประชาชนนั้นต้องมีความรู้สึกต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในการตัดสินใจตกลงใจ

2. การเข้าร่วมในการดำเนินการของแผน และโครงการพัฒนา
3. การเข้าร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ และแผนงานของการพัฒนา
4. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

Whang (1981, pp. 91 - 92 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงกระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคล หรือของกลุ่มเพื่อให้สะท้อนถึงความสนใจของตนหรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงาน หรือทรัพยากรต่อสถาบันหรือระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา

Gustavo (1992, p. 4 อ้างถึงใน ประพันธ์ เดชสวรรค์, 2552) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นโดยปกติทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่า หมายถึงการเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจน และลึกลงไปกว่าเพียงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคล หรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรได้ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการและทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือทำให้บุคคลได้ประโยชน์จากการกระทำสิ่งเหล่านั้น ซึ่งในที่นี้คือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

มีวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548 ก, น. 96 -97) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์กับบ้านและชุมชนว่าหมายถึงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประสานงาน การให้บริการ แนะนำ การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากบ้านและชุมชน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้ผลสำเร็จ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. การมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและชุมชน มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 การเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 1.2 การวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 1.3 การเป็นวิทยากร/ที่ปรึกษา
 - 1.4 การประชุมและร่วมกิจกรรม
 - 1.5 การเป็นคณะกรรมการผู้ปกครอง
 - 1.6 การส่งเสริมการศึกษา สื่อวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา
 - 1.7 การจัดแหล่งเรียนรู้

- 1.8 การสร้างระบบเครือข่ายพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.9 การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรม คุณธรรมและวิชาชีพ
2. การสร้างความสัมพันธ์ มีลักษณะดังนี้
 - 2.1 แจ้งข่าวสารเหตุการณ์ การติดต่อ การประสานงาน
 - 2.2 แจ้งผลการพัฒนาการของเด็ก
 - 2.3 ประชุมชี้แจง (ปฐมนิเทศผู้ปกครอง)
 - 2.4 ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.5 การเยี่ยมบ้าน
 - 2.6 การศึกษานอกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

พงศ์พันธ์ แก้วหาวงค์ (2550, น. 41) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่าบุคคลผู้ให้การอบรม เลี้ยงดู คุ้มครอง ปกป้อง ดูแล รักษา ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่อยู่ในปกครองซึ่งได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้อุปการะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการ ร่วมคิด ร่วมฟัง ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสำรวจปัญหา ร่วมลงทุน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ ป้องกันแก้ไขปัญหา และร่วมประเมินผลในกิจการใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อในตัวนักเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม

โสภา มัตลิ่ง (2551) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือการร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครอง และครู ในการที่ครูจะสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กทั้งที่บ้าน และโรงเรียน โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การให้เด็กได้รับการพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมศักยภาพที่แท้จริงของเด็กอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เด็กได้รับการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองคือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ วางแผน ร่วมกิจกรรมและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจมากที่สุด และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545

3.3 รูปแบบ และประเภทของการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น Epstein (1995, pp. 701 - 705 อ้างถึงใน ประพันธ์ เดชสวัสดิ์, 2552) ได้เสนอ “โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ” ประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง คือความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว ได้แก่การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย สุขภาพ โภชนาการเครื่องนุ่งห่ม ความปลอดภัย ทักษะของผู้ปกครอง

ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็ก และครอบครัว

2. การติดต่อสื่อสาร คือ ความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่ การสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน และการสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน

3. การอาสาสมัคร คือการมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน ได้แก่

3.1 การอาสาสมัครในโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนหรือผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ

3.2 การอาสาสมัครเพื่อโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยโครงการของโรงเรียน และความก้าวหน้าของเด็กในทุกที่ทุกเวลา

3.3 การเป็นผู้ร่วมในทุกการแสดง กีฬา เหตุการณ์ การมอบรางวัล การเฉลิมฉลองและอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนรู้ที่บ้านคือการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสม และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

5. การตัดสินใจ คือการมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์การต่าง ๆ เช่น สมาคมผู้ปกครอง และครู องค์การผู้ปกครองและครู หรือสภาที่ปรึกษาคณะกรรมการ หรือกลุ่มที่ปรึกษาโรงเรียนอิสระต่าง ๆ โดยการเป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม ผู้นำ หรือตัวแทน เป็นต้น

6. การร่วมมือกับชุมชน คือการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยชุมชน

ศิริรินทร์ ทองปาน (2544 อ้างถึงใน โสภกา มัดลิ่ง, 2551) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการคือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมติดตามประเมินผล ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมนี้ อาจจะเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม องค์การ อาสาสมัคร รวมทั้งกรรมการกลุ่มก็ได้อุดม เหลืองสด (2545, น.19 - 20 อ้างถึงใน พงศ์พันธ์ แก้วหา วงศ์, 2550) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วม จากการรวบรวมรายละเอียดของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

Cohen & Uphoff (1977, pp. 7 - 10 อ้างถึงใน พงศ์พันธ์ แก้วหา วงษ์, 2550) กล่าวว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการแรกที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน ประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายและประโยชน์ในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้ จะรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ และเป็นโทษได้ทั้งต่อบุคคล และสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

อุดม เหลืองสด (2545 อ้างถึงใน พงศ์พันธ์ แก้วหาวงค์, 2550) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วม มีขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิด และตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ แล้วร่วมตัดสินใจทั้งในช่วงเริ่มต้น ช่วงวางแผน และช่วงปฏิบัติตามแผน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การทำประโยชน์ให้กับงานทั้งช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือโดยการบริหารประสานงาน และขอความช่วยเหลือ
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งการประเมินผลความก้าวหน้า และประเมินผลสรุปขยายโดยสังเกตจากความชอบ และความคาดหวังซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคลได้
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มทั้งทางบวก และทางลบ

จากความคิดเห็นดังกล่าวสามารถสรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษา โดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอนจาก วรวิทย์ อรรถโกวิทชาติรี, รักชนก โสภภาพิต, ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน และอุดม เหลืองสด ได้แก่

1. ร่วมคิด ตัดสินใจ หมายถึง ร่วมมองเห็นปัญหา ร่วมคิดแก้ไข ร่วมคิดพัฒนา ร่วมออกความคิดเห็น ร่วมกำหนดจุดประสงค์ กำหนดเป้าหมาย วางแผนพัฒนาหาแนวทางเพื่อดำเนินการต่อไป

2. ร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง ร่วมกันปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยการช่วยเหลือ ร่วมมือ และประสานงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

3. ร่วมในการประเมินผล หมายถึง ร่วมคิดวิเคราะห์ถึงการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ การปฏิบัติงานของผู้ที่มีส่วนร่วมมีมากน้อยเพียงใด และผลการปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือมีอุปสรรคหรือไม่ เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างไร เพื่อพัฒนา และแก้ไขในครั้งต่อไป

Dusseldorp (1981 อ้างถึงใน จีรนนท์ ฮังกาสี, 2551) ที่ได้รวบรวมประเภทการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะ 9 ประการ มาจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 9 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. การจำแนกตามระดับความสมัครใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักชวน การมีส่วนร่วมโดยการให้ระบบสิ่งล่อ การมีส่วนร่วมโดยการถูกบังคับ
2. วิธีของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางตรง - การมีส่วนร่วมทางอ้อม พิจารณาจากองค์การว่าเป็นองค์การรูปนัย - อรูปนัย
3. ความเข้มของการมีส่วนร่วม เช่น ระดับการตัดสินใจ ระดับการร่วมมือ ระดับการใช้ประโยชน์
4. ความถี่ของการมีส่วนร่วม อาจวัดจากจำนวนครั้ง จำนวนของผู้เข้ามามีส่วนร่วม
5. ระดับของประสิทธิผล เช่น ผู้มีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนทุกข้อหรือเกือบทุกข้อถือว่าการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล
6. พิสัยของกิจกรรม ในช่วงที่มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นผู้มีส่วนร่วมเข้าร่วมเป็นช่วงๆ หรือว่าเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดกิจกรรมการมีส่วนร่วม การใช้พิสัยในการวัดการมีส่วนร่วมนี้จะช่วยให้ได้ภาพที่ถูกต้องเป็นจริงกว่าการวัดเพียงปริมาณความถี่ที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเดียว
7. ระดับขององค์การ ได้แก่ การมีส่วนร่วมระดับล่าง การมีส่วนร่วมระดับกลาง การมีส่วนร่วมระดับสูงสุดขององค์การ มักเป็นการมีส่วนร่วมระดับห่างไกล
8. ผู้เข้าร่วม พิจารณาถึงคุณลักษณะส่วนตัวต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว การศึกษา ระดับชนชั้นทางสังคม ระดับรายได้ ฯลฯ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจ เป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ วารสารวิจัย วิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562) เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่

สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผล การตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมี สาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำ เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจใน กระบวนการ บริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การ บริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

3.4 แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียน ไม่อาจดำเนินการได้โดยปราศจากพ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียนก็ย่อมไม่สามารถละเลยพ่อแม่ผู้ปกครอง ได้เช่นกัน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ดังนี้

Ubben & Hughes (1992, p. 298 อ้างถึงใน วัลภา พรหมฤทธิ์, 2550) ได้เสนอ แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

1. ครูและบุคลากรในโรงเรียนต้องทำงานใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และควรเป็น ความสัมพันธ์ในลักษณะ 2 ทาง
2. สัมพันธภาพที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงคน 4 กลุ่ม คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และนักเรียน ครูควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดวิกฤต หรือความขัดแย้งโดยไม่จำเป็น
3. ครูต้องสนใจนักเรียน เพราะนักเรียนจะกลายเป็นสื่อสาระสำคัญ นำเรื่องราวของ ของโรงเรียนไปบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง
4. การสร้างสัมพันธภาพกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ควรให้เกิดความสม่ำเสมอในระดับ นโยบาย และให้เกิดการปฏิบัติที่ดีและเป็นจริง
5. นักวิชาการ หรือนักการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ควรผูกขาด หรือแทรกแซง ความคิด และควรเคารพ “หุ้นส่วน” ทุกฝ่าย
6. การสร้างความสัมพันธ์ควรพัฒนาจากระดับส่วนตัวไปสู่ระดับกลุ่มและสาธารณะ ให้กว้างขวางขึ้น
7. การจัดกิจกรรมใด ๆ ควรวางกฎที่ยืดหยุ่นต่อการระดมความร่วมมือของบ้าน และชุมชน เน้นการกระจายทรัพยากรของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา

Hammond & others (1979 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ได้เสนอวิธีการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนควรจัดขึ้น ได้แก่

1. การจัดประชุมหรือการจัดพบผู้ปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกัน และกัน

2. จัดให้มีการสนทนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูพัฒนาการของเด็ก และปัญหาต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย

3. จัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม โดยผู้ปกครองและครูอาจจัดเป็นครั้งคราว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน

4. จัดให้มีการพบผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเตรียมของเล่นให้กับเด็กให้ผู้ปกครองมีความรู้และความสามารถในการทำเครื่องเล่นง่าย ๆ ไปเล่นกับเด็กที่บ้านโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

5. จัดให้มีการติดต่อกับผู้ปกครองเป็นการส่วนตัว เช่น การสนทนาทางโทรศัพท์ครูไปเยี่ยมบ้านเด็ก การติดต่อกันทางจดหมาย เป็นต้น

6. การจดบันทึกภายหลังการพูดคุยหรือการพบปะครูควรมีการจดบันทึกเพื่อเป็นข้อมูล

7. การให้คำแนะนำในการสังเกตเด็ก

8. การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, น. 34 - 36 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยทางโรงเรียนเป็นฐานในการจัดกิจกรรม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียนกิจกรรมการฝึกอบรมกิจกรรมการแสดงของนักเรียนกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสพิเศษต่าง ๆ

2. กิจกรรมสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการสนทนาการเยี่ยมเยียน เช่น การประชุมปรึกษา เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนพร้อม ๆ กับการแลกเปลี่ยนความรู้กันการแก้ปัญหาาร่วมกัน การเยี่ยมบ้านเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สร้างความสัมพันธ์บ้าน และโรงเรียน การเยี่ยมบ้านจะไม่ทำบ่อยนักอาจเป็นภาคเรียนละ 1 ครั้งหรือปีละ 1 ครั้งตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมการสื่อสารสารสนเทศ กิจกรรมนี้จะเน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลักส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โสมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอนเป็นผู้ช่วยครูตลอดถึงเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมบริการเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคม และครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุด ของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์แลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผู้ปกครองเหลือใช้

6. กิจกรรมการตัดสินใจเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูงที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสิ่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมคือการวางแผนนโยบายโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

วิวรรณ สารกิจปรีชา (2553) ได้นำเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนตามรูปแบบของ Epstein และ Janson 6 ลักษณะซึ่งโรงเรียนได้นำเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้คือ

1. Parenting หรือ การดูแลเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว หมายถึง ภาระหน้าที่พื้นฐานของผู้ปกครองที่จะต้องจัดให้เด็กซึ่งควรรวมถึง การจัดหาที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ อนามัย อาหาร ที่มีคุณภาพ และความปลอดภัยให้แก่เด็ก นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย

2. Communication หรือ การสื่อสาร หน้าที่รับผิดชอบพื้นฐานของสถานศึกษานั้นควร รวมถึงวิธีการสื่อสารอย่างหลากหลายจากสถานศึกษาไปยังบ้าน (เช่น ข่าวสาร จดหมายแจ้ง email สมุดสื่อสาร สมุดรายงานการเรียน การประชุม การโทรศัพท์) รวมถึงการให้ข้อมูลต่าง ๆ ด้วย (เช่น หลักสูตร การจัดอบรมและกิจกรรมต่างๆ การเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ข่าวสารประจำสัปดาห์) ผู้ปกครองควรสื่อสารจากบ้านสู่สถานศึกษา ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

3. Volunteering อาสาสมัคร หมายถึง การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครสละเวลาและนำความเชี่ยวชาญหรือความสามารถต่าง ๆ เขามาช่วยกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาคู บุคลากร พัฒนา สถานศึกษาและพัฒนาหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง

4. Learning at Home หรือการเรียนรู้นอกบ้าน หมายถึงการที่ผู้ปกครองช่วยเด็ก ๆ ในการทำการบ้าน และตั้งเป้าหมายทางการศึกษาให้แก่เด็ก รวมถึงการเล่นเกมส์ ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้นอกบ้านที่โรงเรียนและที่บ้านทำให้เด็กเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ด้รับการเรียนรู้ในแง่มุมรายละเอียดที่ต่างกัน

5. Decision – Making หรือ การตัดสินใจ หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในองค์กรผู้ปกครอง เช่น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หรือสมาคมผู้ปกครอง และการตัดสินใจในนโยบายภาวะผู้นำ และการประชาสัมพันธ์ ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของสถานศึกษา

6. Collaborating with Community คือ การให้ความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง การที่ ผู้ปกครองร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สถานศึกษาในการหา และผสมผสานทรัพยากร และการบริการจากชุมชนในการเสริมสร้างโปรแกรมของสถานศึกษา การดำเนินการของผู้ปกครอง และการพัฒนานักเรียน ผู้ปกครองสามารถใช้ทรัพยากร และบริการของชุมชนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

3.5 แนวคิด/ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) มาตรา 9 (6) มาตรา 24 (6) มาตรา 29 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง บุคคล ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542, น. 189 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไปได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมโดยการร่วมมือ หรือการร่วม สนับสนุนโดยการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537, น.187 - 189 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนา การศึกษาของชาติ ดังนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม (Social Institution) เช่นเดียวกับบ้าน เป็นตัวแทนของสถาบันครอบครัว โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสังคมในด้านการ บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมนั้น ๆ ภารกิจของโรงเรียนคือ การให้บริการทางการศึกษาที่ เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมวิธีการหนึ่งที่จะทราบความต้องการของสังคม คือ การ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็น สิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อ ประชาชนในการจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกของชุมชนนั้น ด้วยเหตุผลนี้ประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายของโรงเรียน นักศึกษายอมรับว่า การศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นดังนั้นประชาชน จึงควรมีส่วนร่วมในการบริหาร ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาชนต้องเสียภาษีการศึกษา เป็น ภาษีโดยตรงที่เสียให้ท้องถิ่น ประชาชนจึงต้องเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) เพื่อกำหนดนโยบาย ควบคุม ติดตาม และประเมินการจัดการศึกษาของ ท้องถิ่นในการบริหารการศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องตระหนักถึงความสนใจของประชาชน (Public Interest) ซึ่งความสนใจของประชาชนนี้มีความหมายรวมถึงความต้องการของเยาวชนความ ต้องการของชุมชน และความต้องการของสังคม ปัญหาความต้องการของประชาชนเป็นเรื่องซับซ้อน เมื่อความสนใจของประชาชนมีความสำคัญดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นจะต้องหาข้อมูลต่าง ๆ โดยขอ ความร่วมมือจากชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนในการบริหาร หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารคือ

จัดหา จัดระบบ และจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่คณะครู ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการจัดการศึกษา โรงเรียนประสบความสำเร็จเพราะให้ประชาชนมาเกี่ยวข้องด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ในโรงเรียนมีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้จักหน้าที่ของความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน - โรงเรียน - ชุมชน โดยจะต้องให้ผู้ปกครอง และประชาชนมาเกี่ยวข้องในกิจการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพอใจในโรงเรียน มีความเชื่อถือ และศรัทธาในโรงเรียน หลักสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือให้ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ โรงเรียนที่ปราศจากความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนจะประสบความสำเร็จได้ยาก การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้มีจุดหมายเพียงส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาอีกด้วย

อุทัย บุญประเสริฐ (2542, น. 1 - 4 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ได้วิเคราะห์ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ในประเทศไทยปัจจุบันนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การดำเนินงานตามนัยดังกล่าว จะเป็น การกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนโดยมุ่งหวังให้เป็นการเพิ่มประสิทธิผล และประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้อง และเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน มากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการศึกษาตามที่เสนอของนักวิชาการสรุปได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีสิทธิหน้าที่ และส่วนเลือกที่จะเข้ารับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของบุตรหลานของตนเองให้มากขึ้น
2. การเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาทั้งในรูปของบุคคล คณะบุคคล และองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน องค์กรในท้องถิ่น องค์กรบริหารธุรกิจ และหน่วยงานอื่นในชุมชน ส่วนการดำเนินงานให้กระทำในรูปการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการโดยเลือกตัวแทนแต่ละฝ่ายมารับผิดชอบร่วมกัน

3. เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน ซึ่งก็คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย ปรัชญา และแนวทางในการบริหารด้วยกลุ่มของตนเองซึ่ง แต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็จะมีจุดร่วมเดียวกันคือ ดำเนินการตามนโยบายด้านการจัดการศึกษา

4. ส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามขอบข่ายภาระงานของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการจัด กิจกรรมการสอน ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดหาแหล่งการเรียนรู้ จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การจัดปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่ให้มี ความพร้อมในการดำเนินงาน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม Cohen and Uphoff (1981) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติได้แก่ (1) การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ ประกอบด้วย ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานงานขอความร่วมมือ (3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ประกอบด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม และผลประโยชน์ส่วนบุคคล (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ โดยให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับ การดำเนินงานทิศทางและแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและ การสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.6 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

วัลภา พรหมฤทธิ์ (2550, น. 29) ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมเกิดจากความไม่เข้าใจ ขาดความรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นในการศึกษา คือการรับรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ยาใจ แสงศักดิ์ (2531 ,น.7 อ้างถึงใน โสภมา มัดลิ่ง, 2551) ได้กล่าวถึงปัญหาความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างครูและผู้ปกครองไว้ดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่เข้าใจข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียน มีผู้ปกครองหลายรายเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนแล้วเกิดความคิดขัดแย้งกับโรงเรียน แทนที่จะรับเสนอความคิดขัดแย้งให้โรงเรียนทราบกลับแสดงการต่อต้าน เช่นการโจมตีโรงเรียนให้บุตรหลานฟัง หากเด็กไม่เข้าใจหรือไม่ทราบข้อมูลก็จะไม่ชอบโรงเรียน ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกต่อต้านโรงเรียนในเวลาต่อมา

2. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ในการติดต่อขอไปเยี่ยมบ้านเด็ก ผู้ปกครองมักจะไม่อยู่บ้าน เมื่อติดต่อขอให้ผู้ปกครองไปพบครูที่โรงเรียนก็อ้างว่าไม่ว่าง

3. ผู้ปกครองขาดความเอาใจใส่ต่อเด็ก โดยอ้างถึงความจำเป็นทางเศรษฐกิจต้องออกไปทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาในการดูแลแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่เด็ก

สุวดี สุมะโมสกุล (2532, น.31 - 32 อ้างถึงใน โสภา มัดลิ่ง, 2551) ได้รวบรวมปัญหาการไม่เข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองดังนี้

1. จำนวนนักเรียนในห้องหนึ่งมากเกินไป ทำให้ครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงว่าเด็กคนใดที่ต้องขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ส่งผลให้ครูขาดความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

2. หลักสูตรที่กำหนดมีมากเกินไปจนครูผู้สอนไม่อาจคำนึงถึงด้าน ๆ อื่นมุ่งแต่สอนให้ทันหลักสูตร

3. ครูบางคนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก เมื่อเด็กมีปัญหาจะไม่กล้าปรึกษาครู ทำให้ครูไม่ทราบปัญหา และไม่ได้ติดต่อกับผู้ปกครอง

อรุณี ทรดาล (2536, น.72 - 75 อ้างถึงใน โสภา มัดลิ่ง, 2551) ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่าเกิดจาก

1. ผู้ปกครอง เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันค่อนข้างรัดตัว ผู้ปกครองจำเป็นต้องออกทำงานนอกบ้านทั้งสองคน ดังนั้น จึงไม่มีเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีอีกหลายลักษณะ คือ

1.1 ผู้ปกครองที่พยายามหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ผู้ปกครองประเภทนี้ส่วนมากจะมีทัศนคติไม่ดีหรือมีประสบการณ์ไม่ดีกับโรงเรียน

1.2 ผู้ปกครองที่ต้องเชิญชวนหรือชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ปกครองประเภทนี้ต้องได้รับการกระตุ้นหรือชักชวนให้เข้ามามีส่วนร่วม และช่วยเหลือในกิจการด้านต่าง ๆ

1.3 ผู้ปกครองที่พร้อมจะมีส่วนร่วมถ้าโรงเรียนต้องการ ผู้ปกครองประเภทนี้ไม่ค่อยมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบโรงเรียนเป็นพิเศษ แต่ถ้าโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือหรือความร่วมมือในเรื่องใดที่สามารถช่วยได้ก็พร้อมที่จะช่วยเหลือดำเนินงานด้านต่าง ๆ ผู้ปกครองประเภทนี้ส่วนมากจะชอบและรู้สึกสนุกสนานที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

1.4 ผู้ปกครองที่ชอบและกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือหรือมีส่วนร่วม กับโรงเรียน ผู้ปกครองประเภทนี้ส่วนมากจะเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ

2. ผู้บริหารโรงเรียนเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ดังนั้น ถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาและไม่ให้การสนับสนุน โอกาสที่ผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยคงเป็นไปได้ยาก สาเหตุที่ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

2.2 การขาดเงินงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม

2.3 ผู้บริหารเกรงว่าผู้ปกครองจะเข้ามาวุ่นวายในการบริหารงาน และรู้ความลับบางอย่างที่ไม่อยากเปิดเผยต่อคนทั่วไป

2.4 ผู้บริหารคิดว่าการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับตนเอง และบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งปกติมีงานมากอยู่แล้ว

2.5 ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการดำเนินการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ครู มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการทำงานหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้ปกครอง ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูมีหลายประการ คือ

3.1 ครูไม่แน่ใจว่าจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะใด และมากน้อยเพียงใดนอกจากนี้ครูบางคนยังไม่แน่ใจบทบาทหน้าที่ของตนเมื่อผู้ปกครองเข้ามาร่วมงานด้วย

3.2 ครูเกรงว่าจะมีปัญหากับผู้ปกครองเนื่องจากแนวความคิดในการดูแลเด็กของครู และผู้ปกครองอาจไม่เหมือนกัน

3.3 ครูเชื่อว่าการจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมต้องใช้เวลามากในการวางแผนและการเตรียมการ

3.4 ครูกังวลว่าผู้ปกครองที่สมัครเป็นผู้ช่วยครูที่ไม่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนเด็กมาก่อน อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการจัดการเรียนการสอนได้

3.5 ครูเชื่อว่าผู้ปกครองบางคนไม่สามารถเก็บรักษาความลับได้ ดังนั้นจึงอาจเอาข้อมูลบางอย่างที่เป็นความลับของเด็กหรือโรงเรียนไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง

อภิถญา เวชชัย (2544, น.152-153 อ้างถึงใน โสภา มัดลิ่ง, 2551) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือของผู้ปกครองและโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครู และผู้ปกครองที่ยึดติดกับความเคยชินเดิม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม ความไม่คุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองและครู ทำให้ผู้ปกครองเป็นฝ่ายมารับสิ่งที่ครูหรือโรงเรียนต้องการบอก โดยขาดการจัดสภาพที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ขณะเดียวกันครูจำนวนหนึ่งก็ลำบากใจในความสัมพันธ์ และความคาดหวังของผู้ปกครอง และไม่มั่นใจว่าผู้ปกครองจะยอมรับความคิดเห็นของครูหรือไม่ โดยเฉพาะในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติหรือการตัดสินใจของเด็ก

2. การขาดการสื่อสารเชิงข้อมูลในความคิดเห็นของนโยบายโรงเรียนทำให้ผู้ปกครองไม่รับรู้ไม่ได้เข้าร่วมอย่างสมควรเป็น

3. การบริหารจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสมของพ่อแม่ผู้ปกครองอันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำ ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางโรงเรียนได้บ่อยนักหรือไม่อาจเข้าร่วมได้เลย สภาพปัญหาดังกล่าว โรงเรียนอาจจัดช่องทางเชิงรุก ให้ผู้ปกครองสามารถติดต่อจากทางโรงเรียนได้เวลานอกราชการ อาจเป็นการติดต่อทางโทรศัพท์กับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาของเด็กหรือเปิดสายการติดต่อผ่านอีเมลของโรงเรียนได้ตลอดเวลา เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูล รับรู้ปัญหา และดำเนินการตอบข้อสงสัยให้ความช่วยเหลือในกรณีเร่งด่วนได้ และถือเป็นช่องทางในการทำความเข้าใจกันเป็นเบื้องต้นได้ตลอดเวลา การมีส่วนร่วมในสหราชอาณาจักรหรือประเทศอังกฤษว่า ผู้ปกครองไม่สามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในกิจกรรมบางอย่างได้เนื่องจากภารกิจในการทำงานและจากงานของ Decker & Decker (1992 อ้างถึงใน พงศ์พันธ์ แก้วหาวงษ์, 2550) ได้กล่าวถึงการประสบปัญหามากมายในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในประเทศสหรัฐอเมริกาว่า เกิดจากปัญหาด้านเจตคติของครูกับผู้ปกครอง หรือของผู้ปกครองต่อครูและโรงเรียน หรือปัญหาช่องว่างระหว่างบ้าน และโรงเรียนปัญหาการสื่อสาร ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับหลักการ ความคิดเห็น และแนวนโยบาย หรือแม้แต่ความคาดหวังที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เท่าที่ผ่านมาโรงเรียนมักจะมีการละเลยการพัฒนาผู้ปกครองในการทำงานร่วมกับครูเพื่อพัฒนาเด็ก โดยแยกเด็กออกจากพ่อแม่ แยกบ้านออกจากโรงเรียนโดยเด็ดขาด อันเป็นสาเหตุของการขาดความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียน การที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างแท้จริงนั้น จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ การขาดความหลากหลายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและความสนใจ (ลักษณะ ฤทธินี, 2547, น. 47 อ้างถึงใน พงศ์พันธ์ แก้วหาวงษ์, 2550) ทำให้นำมาสู่ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับทางโรงเรียนซึ่งมีสาเหตุต่าง ๆ มากมาย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537, น. 206 - 209 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ได้สรุปภาพรวมของปัญหาของการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทไว้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วม ปัญหาประการแรก คือ จุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมไม่ชัดเจน ไม่ทราบว่าจะให้มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาเพื่ออะไร หากจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมไม่ชัดเจนแล้วย่อมก่อให้เกิดความสับสน

2. ผู้ที่ควรจะมีส่วนร่วม ปัญหาในเรื่องนี้ ก็คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ อาจไม่เต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ส่วนผู้ที่เต็มใจจะเข้าไปมีส่วนร่วมอาจหย่อนความรู้ ความสามารถ หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเต็มใจจะเข้าร่วม แต่ไม่มีเวลาพอที่จะเข้าร่วม

3. เรื่องที่ควรมีส่วนร่วม ปัญหาที่สำคัญในเรื่องนี้ ก็คือ ควรจะให้มีส่วนร่วมในการบริหารในเรื่องอะไรบ้าง ภารกิจในการบริหารแต่ละอย่าง หรือเรื่องแต่ละเรื่องนั้น ต้องการบุคคลที่มี

คุณสมบัติที่แตกต่างกัน คน ๆ เดียวอาจไม่เหมาะสมในการเข้าร่วมในทุกเรื่องก็ได้ ดังนั้นเรื่องที่จะเข้าร่วมจึงเป็นเงื่อนไขในการเลือกบุคคลเพื่อเข้าร่วม

4. วิธีการมีส่วนร่วม วิธีการหรือกิจกรรมในการมีส่วนร่วมในการบริการการศึกษามีหลายวิธี แต่มักจะให้มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ ปัญหาในเรื่องนี้ก็คือ โดยปกติแล้วจำนวนผู้ปกครองที่เป็นกรรมการจะมีจำนวนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนกรรมการทั้งหมดปัญหาก็คือความคิดเห็นของผู้ปกครองอาจไม่ได้รับการยอมรับหรือการรับฟังเท่าที่ควร จึงอาจทำประโยชน์ให้กับกรรมการไม่ได้เต็มที่ก็ได้

5. ปริมาณของการมีส่วนร่วม ปัญหาของปริมาณการมีส่วนร่วม ก็คือ การมีส่วนร่วมอย่างจอมปลอม และการมีส่วนร่วมมากเกินไป การมีส่วนร่วมอย่างจอมปลอม คือได้ชื่อว่าให้มีส่วนร่วมแต่ไม่ได้ทำหน้าที่ของการมีส่วนร่วม เช่น เป็นกรรมการแต่ไม่ได้มาประชุมหรือมาประชุมแต่ไม่แสดงความคิดเห็น เป็นค่านิยมที่เชื่อว่าเมื่อได้รับแต่งตั้งแล้วถือว่าได้รับเกียรติ แต่ไม่ประสงค์จะทำงาน สำหรับการมีส่วนร่วมมากเกินไปนั้น เป็นการเข้าร่วมในทุกเรื่องทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่ควรจะมี

4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในการดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) ซึ่งผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละด้านดังนี้

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มาตรฐานด้านบุคลากร
3. มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ดังนั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการศูนย์ที่แตกต่างกัน และหลากหลาย ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไป ในแนวทางเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ดังนี้

(1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.4/ว 276 ลงวันที่ 21 มกราคม 2554 เรื่อง ช้อแนะนำ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ดังนี้

ก. รูปแบบที่ 1 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ศูนย์ทั้งหมด ได้แก่ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ เช่นเดียวกับศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ข. รูปแบบที่ 2 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศาสนสถานร่วมกันบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดจะ

มีหน้าที่รับผิดชอบงาน ด้านใด โดยให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์
อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษา ในศาสนสถาน ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.4/ว
276 ลงวันที่ 21 มกราคม 2554

ค. รูปแบบที่ 3 กรณีศาสนสถานเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ
ศูนย์ทั้งหมด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น
ผู้รับผิดชอบในการบริหาร จัดการ ยกเว้นรายการอาหารเสริม (นม) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ต้องเป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างให้แก่ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก โดยให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำแนวทางปฏิบัติในการ
บริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษา ในศาสนสถาน ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย
ที่ มท 0893.4/ว 276 ลงวันที่ 21 มกราคม 2554

1.2 ด้านการจัดตั้ง/ย้าย/รวม/ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการ
ศูนย์ ทั้งในด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้
ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) จัดเวทีประชาคมในพื้นที่หรือตำบลที่มีความต้องการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ดังกล่าว โดยในการ
จัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็กเล็กต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่จะเข้ารับการศึกษามากน้อยกว่า 20 คน
(ยกเว้นแต่กรณีพื้นที่เสี่ยงหรือ การคมนาคมไม่สะดวกแต่ต้องมีเด็กเล็กไม่น้อยกว่า 15 คน)

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เหมาะสม
สำหรับจัดการ ศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะดำเนินการจัดตั้ง โดยอาจจะเป็นอาคารศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อสร้างเอง หรืออาคารที่ได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานหรือ
องค์กรต่างๆ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อใช้เป็นอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(3) จัดทำแผนดำเนินงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละด้าน ได้แก่

- แผนการสำรวจประชากรเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี
- แผนการรับนักเรียน และการจัดชั้นเรียน
- แผนการสรรหาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำหน้าที่ต่างๆ ได้แก่

ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร หรือภารโรง เป็นต้น (กรณีองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีอัตราข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็ก หรือครู จะ
สรรหาได้เมื่อได้รับการจัดสรร อัตราหรือมีอัตราตำแหน่งนั้นๆ แล้ว)

- แผนการจัดตั้งงบประมาณเช่นเงินเดือน/ค่าตอบแทนค่าสวัสดิการ
ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

(4) จัดทำโครงการและแผนดำเนินงานในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อขอ
ความเห็นชอบ สภาท้องถิ่น

(5) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เรียบร้อยแล้ว ให้จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ว่าด้วยการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(6) ดำเนินการตามแผนการดำเนินงานในการจัดตั้งศูนย์ฯ เช่น เปิดรับสมัคร
นักเรียน รับสมัครบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

(7) รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเบื้องต้นให้กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น ทราบ โดยส่งเอกสารการประชุมสภาท้องถิ่นที่เห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ
ประกาศการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(8) เมื่อเปิดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จัดทำรายงานการจัดการศึกษา จำนวนเด็กนักเรียน บุคลากร และงบประมาณที่ขอรับ
การสนับสนุนแจ้งให้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

2) การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ
ประสงค์หรือมีความจำเป็นต้อง ย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาเหตุผล ความจำเป็นในการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้หัวหน้าศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กเสนอองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

(1) จัดเวทีประชาคมในพื้นที่หรือตำบลเดิมที่ศูนย์ตั้งอยู่ว่ามีความต้องการให้
ย้าย/ รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสำรวจความต้องการความคิดเห็นของชุมชน และมติที่ต้องการ

(2) จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดวันย้าย/รวมศูนย์
พัฒนา เด็กเล็กให้ชัดเจน

(3) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด
ตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสนอขอความเห็นชอบจากสภา
ท้องถิ่น

(4) เมื่อสภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบในการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เรียบร้อยแล้ว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(5) กรณีรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา คัดเลือกหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากศูนย์ที่ย้ายรวมที่มีความรู้ความสามารถ และเหมาะสมเพื่อ มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ใน ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รวมศูนย์แล้ว

(6) รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยส่งเอกสารมติที่ประชุม สำนวน ความคิดเห็นของชุมชน มติที่ประชุมของสภาท้องถิ่นที่เห็นชอบให้ย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกาศการย้ายรวม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนเด็ก และจำนวนบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ ย้ายรวม ให้กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นทราบ

3) การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ ประสงค์หรือมีความจำเป็นต้องยุบเลิก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กพิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการ ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู หรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์นั้น และให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

(1) จัดเวทีประชาคมในพื้นที่หรือตำบลที่ศูนย์ตั้งอยู่ว่ามีความต้องการยุบเลิก ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เพื่อสำรวจความคิดเห็นความต้องการของชุมชน และมติที่ต้องการ

(2) จัดทำแผนการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แผนบุคลากรที่ได้รับผลกระทบ โดยให้มี ผลเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษานั้น

(3) นำผลการประชาคม แผนการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และแผน บุคลากรที่ได้รับ ผลกระทบ เสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจาก สภาท้องถิ่น

(4) เมื่อสภาท้องถิ่นได้เห็นชอบให้ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเรียบร้อยแล้ว ให้ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(5) รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมเอกสารมติที่ประชุมสำนวน ความคิดเห็น ของชุมชนที่เห็นชอบให้ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มติที่ประชุมของสภาท้องถิ่นที่ เห็นชอบให้ยุบเลิกศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก แผนบุคลากรที่ได้รับผลกระทบ และประกาศการยุบเลิกศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นทราบ

1.3 การจัดการศึกษาและการให้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการ พัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย ตามศักยภาพของเด็ก แต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลา การจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก จึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและการพัฒนาเป็นไปตาม

วัย แต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็ก พร้อมทั้งเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนี้

1.3.1 การรับสมัครเด็กเข้าศึกษา การกำหนดระยะเวลาการศึกษา และการเปิดและปิดภาคเรียน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศตามแนวทาง ดังนี้

1) การรับสมัครเด็กเข้าเรียนให้กำหนดระยะเวลาการรับสมัครเป็นปีการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ กรณีมีเหตุผลความจำเป็นต้องรับ เด็กระหว่างภาคเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของนักเรียน ที่รับเข้าระหว่างภาคเรียน

2) การรับเด็กเข้าเรียน กำหนดให้เด็กและผู้ปกครองต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือต้องย้ายเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นนั้น ก่อนเข้าเรียนไม่น้อยกว่า 30 วัน กรณีรับเด็ก นอกเขตบริการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีเด็กที่มีเชื้อสัญชาติไทยต้องมี หนังสือรับรองหรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ตามกฎหมาย)

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่า 200 วันทำการ (ภาคเรียน ละไม่น้อยกว่า 100 วันทำการ) ดังนี้ ภาคเรียนที่ 1 เปิดภาคเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม ของปีการศึกษานั้น ภาคเรียนที่ 2 เปิดภาคเรียนวันที่ 1 พฤศจิกายนของปีการศึกษานั้น

4) หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป

5) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดภาคเรียนเกินกว่า 200 วันทำการ จากที่กำหนดไว้ตามข้อ 3) สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) กรณีรับเด็กเข้าเรียนให้นับอายุเกิดถึงวันที่ 16 พฤษภาคม ของปีการศึกษานั้น

7) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ต้องเหมาะสมกับระยะเวลาเรียนและพัฒนาการของเด็ก โดยสามารถนำหน่วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามบริบทของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเพิ่มเติมให้ครบตามระยะเวลาเรียนที่กำหนด

8) กรณีเด็กย้ายเข้า ย้ายออก และจบการศึกษาให้จัดทำทะเบียนนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และออกเป็นหนังสือรับรองจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก ได้แก่

1) อาหารว่าง

2) อาหารกลางวันตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย

3) อาหารเสริม (นม)

4) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา วัสดุครุภัณฑ์ และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก

5) การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์ และ
สาธารณสุข

6) บริการอื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมด้าน

งบประมาณ และ ความต้องการของชุมชนโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก

1.3.3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมี
พัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย และ
เต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.4 การปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจัด
ประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการ
และชุมชน หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียน ได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วันทำการ หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติ
สาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศปิดศูนย์พัฒนา เด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วันทำ
การ โดยให้ทำประกาศปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบ ตามจำนวนวันที่
ประกาศปิด

1.3.5 การปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระหว่างปิดภาคเรียน
เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนต่อไป ดังนั้น ในระหว่าง ปิดภาคเรียน ให้
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก
และบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดทำแผน ปฏิบัติการ
ประจำปีการศึกษา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ การจัดทำหรือปรับปรุง
หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ การเตรียมสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน วัสดุ
อุปกรณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนในช่วงปิดภาคเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ต้นสังกัดทราบ

1.4 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้
แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมี จำนวนคณะกรรมการฯ ไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน
15 คน ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนด้านการศึกษา
- 2) ผู้แทนศาสนสถาน

- 3) ผู้แทนจากสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) ผู้แทนชุมชน
- 5) ผู้แทนด้านสาธารณสุข
- 6) ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 7) ผู้แทนสำนัก/กอง/ส่วน การศึกษา
- 8) ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
- 9) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่

ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม และให้คณะกรรมการพิจารณาเลือก กรรมการ 1 คน เป็นประธานคณะกรรมการฯ

โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่ง มีผู้แทนครูผู้ดูแลเด็กหรือครู หรือผู้ดูแลเด็ก 1 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ ไม่เกิน 2 วาระ โดยมีหน้าที่ดังนี้

- 1) ดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ ภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 2 ครั้งหรือปีการศึกษาละ ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง และรายงานผลการประชุมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ
- 2) กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงาน ด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6) พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ จากเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 รายการ ดังนี้

- 1) เงินเดือน และเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ค่าตอบแทน เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินประกันสังคม สำหรับพนักงานจ้าง ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก
- 3) ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว)
- 4) ทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็ก(กรณีที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรให้)
- 5) ค่าสวัสดิการสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 6) อาหารเสริม (นม)
- 7) อาหารกลางวัน โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จะต้องบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบ Child development Center Information System (CCIS) ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และเด็กเล็ก ตามโปรแกรมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ระบบCCIS) โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายนของปีพ.ศ.นั้น พร้อมทั้งตรวจสอบและยืนยันข้อมูลตามความเป็นจริง ตามแบบสำรวจและรายงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัดภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนเสนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัดพิจารณา
ดังนี้

- 1) แผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระยะ 3 ปี
- 2) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3) แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงิน
รายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการ จัดการศึกษาใน สถานศึกษา สังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก และ วัสดุ
ครุภัณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามหนังสือ
กรมส่งเสริมปกครอง ส่วนท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท.0893.2/ว 801 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2551 เรื่อง
การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนการสอนของสถานศึกษา ระเบียบ กฎหมาย และ
หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ถือปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ.2543
- 2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน
การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2548
- 3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของ
สถานศึกษา ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ.2551
- 4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการ
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2553
- 5) ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น และหนังสือ สั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการบริหารศูนย์พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐาน โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ด้านการบริหารงาน โดยด้านการบริหารงานจะประกอบด้วย

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย
 (1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
 (2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

2) ด้านการจัดตั้ง/ย้าย/รวม/ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 3) การจัดการศึกษาและการให้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 4) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

- 1) งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 2) งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) งบประมาณรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก
- 5) การเบิกจ่ายงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากมาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ การรับสมัครเด็ก การให้บริการส่งเสริมสำหรับเด็กเล็ก เช่น อาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ การประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับปฏิบัติงานของบุคลากรระหว่างปิดภาคเรียน การตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก และครุภัณฑ์อื่น ๆ

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐาน และมีคุณภาพ ต้องมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ โดยผู้บริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ ในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ โดยมาตรฐาน ด้านบุคลากร ประกอบด้วย

1. ด้านมาตรฐานตำแหน่ง

ปัจจุบันตำแหน่งของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ได้แก่

1) พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และครู

2) พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก โดยแต่ละตำแหน่งมีมาตรฐานตำแหน่งซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติในการคัดเลือก หรือสรรหาบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง ดังนี้

(1) พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐาน กำหนดตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล พ.ศ. 2559 ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1.1.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชา เอกอนุปริญญาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะ สำหรับตำแหน่งนี้

2) ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครู ตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

1.1.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการ และ กิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานการจัด มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสพการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน

การปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศพด.) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู และงานอื่น ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

1.1.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกด้าน อย่างต่อเนื่อง

3) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

4) จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนา ผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนา เด็กปฐมวัย

8) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.1.4 การให้ได้รับเงินเดือน ให้ได้รับเงินเดือนอันดับครูผู้ช่วย

(2) พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐาน กำหนดตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล พ.ศ.2559 ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

1.2.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษาหรือสาขา ศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษา หรือ สาขาศึกษาศาสตร์ และได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกัน มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงาน ซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครู ตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

1.2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนา อย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย วิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) อบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ คุณลักษณะตามวัย

3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

7) ความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนา

ผู้เรียนตามศักยภาพ

8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2.4 การให้ได้รับเงินเดือน ให้ได้รับเงินเดือนอันดับครูผู้ช่วย

1.3 พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งครู

ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐาน กำหนดตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล พ.ศ.2559 ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู ดังนี้

1.3.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ หรือทางอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้ช่วยและหรือตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กและหรือตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยผ่านการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนา อย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. เทียบเท่า

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.3.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคมด้านวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา

4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ

6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3.4 การให้ได้รับเงินเดือน ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.1 ผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ใดผ่านการประเมินวิทยฐานะครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ หรือครูเชี่ยวชาญพิเศษ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดให้ได้รับเงินเดือน อันดับ คศ.2 คศ.3 คศ.4 หรือ คศ.5 ตามลำดับ

1.4 พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป

หนังสือสำนักงาน ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. ที่ มท 0809.9/ว 2 ลงวันที่ 25 มกราคม 2554 ได้ชักซ้อมแนวทางการจ้างพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายหลังจากการ

ประกาศใช้มาตรฐานกำหนด ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก โดยต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับ พนักงานจ้าง ดังนี้

1.4.1 การจ้างพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ หรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก แล้วแต่กรณี สามารถจ้างได้ ๒ ลักษณะ ได้แก่

1) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้มีคุณวุฒิ ให้กำหนดลักษณะงาน และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก และหรือครูผู้ดูแลเด็ก แล้วแต่กรณี ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.ท. กำหนด

2) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้มีทักษะ ให้กำหนดลักษณะงาน และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยใช้ทักษะเฉพาะของบุคคล ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในงานที่จะปฏิบัติไม่ต่ำกว่า 5 ปี และทักษะของบุคคลดังกล่าว จะต้องสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงความมีทักษะในงานนั้นๆ โดยมีหนังสือรับรองการทำงานจากนายจ้าง หรือ หน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานที่ได้ปฏิบัติหรือมีการทดสอบทักษะเฉพาะบุคคลด้วยการทดลองปฏิบัติ

1.4.2 พนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจ้างพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก สำหรับ ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก ตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.2/ว 77 เรื่อง แจ้งมติ คณะกรรมการกลางข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.กลาง) เรื่อง ปรับปรุงค่าตอบแทน (ค่าจ้าง) พนักงานจ้างทั่วไปและการกำหนดตำแหน่ง และเรื่อง ต่อสัญญาจ้างลูกจ้างชั่วคราว ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2547

1.5 พนักงานจ้างทั่วไปหรือพนักงานจ้างตามภารกิจที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

1.5.1 ธุรการ/การเงิน/พัสดุ มีหน้าที่ ธุรการ การเงิน พักดู และงบบประมาณตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการต่างๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.2 คนครัว/ผู้ประกอบอาหาร มีบทบาทหน้าที่ ในการจัดอาหารกลางวันและอาหารว่างให้ถูกต้องสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการ สำหรับเด็กเล็ก โดยต้องแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.5.3 ภารโรง/พนักงานทำความสะอาด มีบทบาทหน้าที่ ทำความสะอาด รักษาความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ใน

สภาพที่ใช้งานได้ และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.4 ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดูแลรักษาความปลอดภัยของอาคารทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.5 พนักงานจ้างตำแหน่งอื่นๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจพิจารณากำหนดตำแหน่งและดำเนินการจ้างตามระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ตามความเหมาะสมและจำเป็นทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ

จากมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ภารโรง ผู้ประกอบอาหาร มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับครู และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษา และพัฒนาเด็กปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกัน การแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรม ที่ถูกต้องซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้ความสำคัญในการก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคาร สถานที่ เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง

1) สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม และไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงอันตรายเช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ ฅาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสงและเสียงที่มากเกินไปจนควรหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

2) ไม่ควรอยู่ใกล้ถนน หรือใกล้ทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็นต้องสร้างอาคารให้ห่างจากแนวถนนไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วเพื่อป้องกันอันตราย

3) พื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่ที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึงกรณีที่มีอาคารเดิมอยู่แล้ว แต่มีสภาพเสี่ยงไม่เหมาะสมองค์ประกอบโครงสร้าง ท้องถิ่นควรพิจารณาตั้งงบประมาณเพื่อปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสม

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร

อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้นขึ้นไป ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูง ของห้องจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

1.3 ทางเข้า – ออกตัวอาคาร

ประตูทางเข้า-ออกจากตัวอาคารควรมีอย่างน้อย 2 ทาง มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวกหากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่างๆ

1.4 ประตู- หน้าต่าง

ประตู – หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร นับจากพื้น และหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

1.5 บันได

ไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีลูกกรง และราวบันได มีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันได และช่องลูกกรง บันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9-23 เซนติเมตร)

1.6 พื้นที่ใช้สอยภายใน

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจัดกิจกรรมอื่นๆ ของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหารและการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน หากไม่สามารถแยกเป็นแต่ละห้องได้ อาจจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ โดยมีแนวทาง ดังนี้

1.6.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวกและอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป
- 2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด นำไปปิดฝุ่นตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- 3) ที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม มีสภาพดี และมีเฉพาะเด็กแต่ละคนทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ด้วยการซัก หรือผึ่งแดด เพื่อลดการแพร่ของเชื้อโรค
- 4) ตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่างๆ มารบกวนในบริเวณพื้นที่สำหรับนอน

1.6.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ ห้องส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เช่น ห้องศูนย์สื่อ ห้องนิทาน ห้องสมุด ฯลฯ ทุกห้องต้องไม่ลื่น และไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัย จากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ตุ๊กตา เป็นระเบียบ และมีการยึดติดกับผนังหรือพื้น อย่างมั่นคง ในกรณีที่เครื่องใช้นั้นล้มได้ง่าย เหลี่ยม มุม ที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่างๆ ต้องหุ้มด้วยวัสดุที่นุ่ม เพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก

1.6.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้บริเวณห้องอาหารโต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีสภาพแข็งแรง ปลอดภัย และใช้งานได้ดี

1.6.4 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยเป็นหลัก ดังนี้

- 1) สถานที่เตรียมปรุงอาหาร สะอาด เป็นระเบียบ และการขนส่งอาหารที่พร้อมบริโภคต้องมีการปกปิด
- 2) มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นคาวรบกวน
- 3) มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีการป้องกันอันตรายที่เกิดกับเด็กได้จากมีด ของมีคม ถังแก๊ส เป็นต้น
- 4) โต๊ะเตรียมปรุงอาหารมีสภาพดี สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

5) ภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เมลามีนสีขาวหรือสีอ่อน ไม่แตกง่าย หรือมีความคม

6) ที่ล้างภาชนะ ควรใช้อย่างที่มีก๊อกน้ำหรือ ท่อระบายน้ำ ถ้าใช้กะละมัง ต้องมี 3 ใบวางสูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร และบริเวณที่ล้างจะต้องมีการระบายน้ำได้ดี ไม่แฉะแฉะ

7) ล้างภาชนะ อุปกรณ์ด้วยน้ำยาล้างภาชนะ และน้ำสะอาดอีก 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล

8) ภาชนะ อุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้วต้องคว่ำให้แห้ง ห้ามเช็ด วางในตะแกรงโปร่ง สะอาดสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

9) เที่ยง มีด ต้องอยู่ในสภาพดี สะอาด แยกใช้ตามประเภทของอาหาร ได้แก่ ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ มีเขียงแยกใช้ตามประเภทอาหาร อย่างน้อย 3 อัน และควรทำความสะอาดทันทีเมื่อใช้เสร็จ

1.6.5 ห้องปฐมพยาบาล ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น มีผู้รับผิดชอบตรวจสอบยาหากหมดอายุต้องเปลี่ยนใหม่ทันที และขณะอยู่ในห้องปฐมพยาบาลเด็กต้องอยู่ในการดูแลของครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องปฐมพยาบาลเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่ปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.6.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดร่างกายเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดร่างกายเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีส่วนแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทโดยสะดวก

พื้นไม่ลื่น แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

1.6.7 ห้องส้วมสำหรับเด็กต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กชาย และเด็กหญิง โดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก หรือมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีไม่สามารถ ทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

1.6.8 ห้องอเนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก กรณีที่ไม่มีห้องที่เป็นสัดส่วนการรับประทานอาหาร หรือการนอนต้องคำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้

เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมหากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.6.9 การกำจัดสิ่งปฏิกูลต่างๆ ให้จัดเก็บในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำออกไปทิ้งภายนอกอาคารทุกวัน

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง

ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ เหมาะสม (ไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์) ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

1) เสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียงเหมาะสม

2) การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องมีเครื่องฟอกอากาศ และมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว

ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า - ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ

ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุขฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง

ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก ควรเป็นพื้นสนามหญ้า ดิน หวาย หรือวัสดุที่อ่อนนุ่ม ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มี ที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่นๆ ได้ ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือในสวนสาธารณะในกรณีที่น่าเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียง

ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตาม ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้น ขึ้นไป ควรมีลูกกรงกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ควรตรวจสอบ สภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟ ภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 มีการติดตั้งอุปกรณ์ เครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถังดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถัง ไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร ต้องมีการตรวจสอบ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่ายหรือ แหวมคมหากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลวางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พื้นมือเด็ก

3.1.6 จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสาร จำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พื้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำห้องส้วม ต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ

3.1.7 ไม่มีหลุม บ่อน้ำ หรือเศษวัสดุอื่นๆ ที่อาจเป็นอันตราย ต่อเด็กในบริเวณ โดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อคประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด-ปิดได้ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิด ที่ปลอดภัยเด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุ้งลวด ฯลฯ และมีมาตรการในการดูแลรักษาความสะอาดและป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูง ขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11 กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีบริการรถรับส่งเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยของรถรับส่งนักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น สภาพรถรับส่งที่ต้องมีสภาพรถสมบูรณ์ ปลอดภัย และมีการตรวจสอบสภาพรถอยู่เป็นประจำ ด้านการตรวจสอบทะเบียนและบัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนที่ใช้บริการรถรับส่งประจำวัน ความปลอดภัยในการขับขี่ และความประพฤติของพนักงานขับรถ ข้อปฏิบัติของครูผู้ควบคุมเด็กนักเรียนประจำรถ เป็นต้น

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่างๆ

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัย ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 บุคลากรในศูนย์ควรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัยและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำไว้

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก

3.2.5 มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็ก กรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่างๆ อย่างเป็นระบบ

3.2.6 มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นกับเด็กที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

3.2.7 มีการสำรวจ ประเมิน และจัดการจุดเสี่ยงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

3.3 มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหมายถึง กระบวนการในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความ

เหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ นอกเหนือไปจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกัน การแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ดังนั้นจะต้องให้ความสำคัญในการก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคาร สถานที่ เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

3.3.1 ด้านอาคารสถานที่ ประกอบด้วย ที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า – ทางออกของตัวอาคาร ประตู – หน้าต่าง บันได และพื้นที่ใช้สอยภายใน

3.3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร

3.3.3 ด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย มีการเตรียมมาตรการป้องกันความปลอดภัย การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่าง ๆ

จากมาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้สะอาดเป็นระเบียบ สวยงาม การปรับพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร สิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร การป้องกันความปลอดภัย และการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็ก ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม สติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 และมาตรา 18 จึงต้องใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการ จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วย ความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการ เรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสนพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- 2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และ มีความสุข

3. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับ บริบทของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำขึ้น โดยหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางโดยการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ บริบทของสังคม ประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมาโดยการศึกษาจากภูมิสังคม ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบเป็นข้อมูลในการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

- 3) มีจิตใจว่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
- 4) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- 5) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 6) ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- 7) สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

5. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-5 ปี

สัมพันธ์กัน

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม
- 5) ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

6. คุณลักษณะตามวัย

6.1 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที
- เดินถอยหลังได้
- เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง 2 ข้างบนบันไดขั้นเดียว
- สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง 3 ปี
- หยิบของชิ้นเล็กๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย
- จับดินสอแท่งใหญ่ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ด้วยคำพูด
- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย

- ความเป็นตัวของตัวเอง

3) พัฒนาการด้านสังคม

- เล่นรวมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น
- เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น
- พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว
- รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้
- เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน 3-5 นาที
- ชอบดูหนังสือภาพ
- ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
- สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่างๆ
- เริ่มประโยคคำถาม อะไร
- สนใจสิ่งรอบตัว
- วางของซ้อนกันได้ 4-6 ชั้น

6.2 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม

- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- เล่นสมมติได้
- รู้จักรอคอย

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- บอกชื่อของตนเองได้
- ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้
- สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ- ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- รู้จักใช้คำถาม อะไร
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ
- อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

6.3 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

3) พัฒนาการด้านสังคม

- แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
- แบ่งของให้คนอื่น
- เก็บของเล่นเข้าที่ได้

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
- บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้

เพิ่มขึ้น

- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
- สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียด

- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

6.4 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม

- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
- เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
- มีมารยาทในสังคมที่ตรงตามมีจิตอาสา

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

7. การจัดประสบการณ์

7.1 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

1) หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

- (1) เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย
- (2) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร
- (3) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและพัฒนาการของเด็ก
- (4) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก
- (5) ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(6) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

2) แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี ดังนี้

- (1) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจของเด็ก
- (2) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์
- (3) จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น
- (4) เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย
- (5) จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก
- (6) ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- (7) ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

7.2 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3-5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

1) หลักการจัดประสบการณ์

- (1) จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง
- (2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- (3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- (4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

(5) ให้ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2) แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

(1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

(2) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

(3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

(4) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

(5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขเอื้อต่อการเรียนรู้

(6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในบริบทของชุมชนนั้นๆ

(7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(8) จัดประสบการณ์ให้เด็กทั้งที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง

(9) นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์

(10) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

8. การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน
3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์
4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้
5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการวัดและประเมินผล
8. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างหลากหลาย)
9. ด้านการประเมินและใช้หลักสูตร

10. ด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพ
11. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ระดับ

1. ระดับอายุ 2 ปี
2. ระดับอายุ 3 – 5 ปี

โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน บริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3) การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลักจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน บริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือ จุดมุ่งหมาย(มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

2) โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1) สารการเรียนรู้รายปี

2.2) ระยะเวลาเรียน

2.3) ประสพการณ์สำคัญ

2.4) การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก

3) การทำแผนการจัดประสพการณ์

4) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้

6) การประเมินพัฒนาการเด็ก

7) การบริหารจัดการหลักสูตร

8) อื่นๆ

8.2 ด้านการจัดประสพการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร โดยมี หลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวันดังนี้

8.2.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

วัย 2 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 5 นาที

วัย 3 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 8 นาที

วัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที

วัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที

3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

4) กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้

ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

8.2.2 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2 ปี

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 2 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน และการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

1) การฝึกสุขนิสัย และลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำ ความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัย และการแสดงมรรยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

2) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัสจับต้องสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง ความยาว สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่นของเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

3) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ-ตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัด เล่นพลาสติกสร้างสรรค์เล่นหยอดบล็อกรูปทรงลงกล่อง ตอกหมุด โยนรับลูกบอล ตักน้ำ หรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

4) การเคลื่อนไหว และการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่างๆของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายทุกส่วนโดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก ตามความสามารถของวัย เช่น คืบ คลาน ยืน เดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี วิ่งไล่จับ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อขี้อายสามล้อ เป็นต้น

5) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

6) การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

7) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่างๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนที่ใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ตลอดจนรู้จักสื่อความหมายด้วยคำ พูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่างๆ จากของจริง เล่านิทานหรือร้องเพลงง่ายๆ ให้ฟัง เป็นต้น

8) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชีตเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมติ ทำกิจกรรมศิลปะการเล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนประกอบศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำ กิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าหาแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลองศึกษาออกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

8.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.1 จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

- 1) เพื่อให้ครูผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรม การใช้สื่อ อุปกรณ์ และการวัดผล ประเมินผล ร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 2) เพื่อให้ครูผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

8.3.2 การทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- 2) วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดมุ่งหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กอายุ 2-5 ปี ครูผู้สอนต้อง

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 – 5 ปีเพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้

3) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญ และส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

4) กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมการสอนแบบโครงงาน/โครงการ ที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

5) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ครูผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี

(1) เด็กเป็นผู้กำหนด โดยครูสังเกตความสนใจของเด็ก และนำไปกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์

(2) ครูผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด โดยครูพิจารณาหัวเรื่องร่วมกันกับเด็กโดยเนื้อหาที่ครูพิจารณาแล้วว่าเป็นสาระที่เด็กควรเรียนรู้ แล้วนำไปกำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์

(3) ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนด โดยครูพิจารณาเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่เหมาะสมเพื่อมากำหนดเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เช่น ความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณีศาสนา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวันสำคัญของชาติ เป็นต้น

6) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ครูผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

(1) นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ครูผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่อง หน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดในเนื้อหาให้ ทั้งนี้เพื่อประสงค์

ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก

(2) สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก ครูผู้สอนจะสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติม และครูผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพื่อเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้นๆ

(3) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เมื่อได้ข้อบ่งชี้สาระที่เด็กต้องการรู้ และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ครูผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมิน

8.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียน การสอนสื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้ และการค้นพบด้วยตนเอง โดยองค์ประกอบครุภัณฑ์ ท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดหาและคัดเลือกสื่อ ตามแนวปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.2/ว801 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2551 เรื่อง การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอน

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ฯ ชุมชน
- ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

- ใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์

- บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดีทัศน์
- เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

8.5 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ 1 เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย 5 บท) ปีละ 1 เรื่อง

8.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอและเป็นระบบ โดยยึดหลักดังนี้

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน
2. มีแผนปฏิบัติการและปฏิทินการนิเทศเพื่อรองรับการนิเทศทั้งภายในและ

ภายนอก

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
4. มีการกำหนดประเด็นและเครื่องมือการนิเทศ
5. มีการรายงานผลการนิเทศ
6. นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

หมายเหตุ รูปแบบการนิเทศใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย เช่น แบบ

กัลยาณมิตร ฯ

8.7 ด้านการวัดและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัด และประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผล และประเมินผลเป็นระยะๆรวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้น และสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อย และเป็นปัจจุบันการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรวัดหลัก ดังนี้

- 1) ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- 2) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- 3) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- 4) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล
หลายๆด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ

- 6) ประเมินตามสมรรถนะ ดังนี้
 - (1) ส่วนหลัก 1 การเคลื่อนไหวและสภาวะทางกาย
 - (2) ส่วนหลัก 2 พัฒนาการด้านสังคม
 - (3) ส่วนหลัก 3 พัฒนาการด้านอารมณ์
 - (4) ส่วนหลัก 4 พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา
 - (5) ส่วนหลัก 5 พัฒนาการด้านภาษา
 - (6) ส่วนหลัก 6 พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - (7) ส่วนหลัก 7 พัฒนาการสร้างสรรค์

หมายเหตุ แบบประเมินตามสมรรถนะ

7) ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ของ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็ก อายุ 2-5 ปี ได้แก่ การสังเกตการบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจาก ผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

**8.8 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน
อย่างหลากหลาย)**

1. กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา
 ฯลฯ

2. โครงการต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย
 - 3.1 ค่านิยมหลัก 12 ประการ
 - 3.2 ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 3.3 ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
 - 3.4 ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.5 ความรู้ทักษะอาชีพ / ทักษะชีวิต

3.6 ความรู้ทักษะการสื่อสาร

3.7 ความรู้ทักษะกระบวนการคิด

3.8 ความรู้ทักษะเทคโนโลยี

3.9 ฯลฯ

8.9. ด้านการประเมินและใช้หลักสูตร

การประเมินและการใช้หลักสูตร มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. จัดให้มีการประเมิน วิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปีละ 1 ครั้ง
2. นำผลการประเมินมาวางแผนการพัฒนา

8.10 ด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพ

การดำเนินงานโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพใช้แนวทางการดำเนินงาน โภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วนคือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาด และสารอาหารที่จำเป็น ดังนี้

8.10.1 อาหารหลัก 5 หมู่

ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่างๆ ที่รับประทานเป็น 5 หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่ายๆ ที่ใช้แนะนำการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ 5 หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่างๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหาร 5 หมู่ ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้ง วิตามิน และแร่ธาตุซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างเซลล์กล้ามเนื้อ เนื้อเยื่อ กระดูก ภูมิคุ้มกันโรค ฮอโมน เอนไซม์ และใช้เป็นแหล่งพลังงานของร่างกาย เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารคาร์โบไฮเดรตและไขมันไม่เพียงพอ

หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง เผือก มัน และน้ำตาลอาหารหมู่นี้ ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานแก่ร่างกาย เช่น ทำให้เดินไปไหนมาไหนได้ ทำงานได้ ถ้ารับประทานอาหารพวกนี้ในปริมาณมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย สารอาหารคาร์โบไฮเดรตก็จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปไขมันและสะสมในร่างกาย

หมู่ที่ 3 ผักต่างๆ เช่น ผักบุ้ง ตำลึง คื่นช่าย ฟักทอง ถั่วฝักยาว ฯลฯ

หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่างๆ เช่น กล้วย ส้ม มะละกอ มะม่วง สับปะรด ขนุน ฝรั่ง กล้วย กล้วย กล้วย และผลไม้ เป็นแหล่งของสารอาหารจำพวกวิตามิน และแร่ธาตุ เช่น วิตามินบี

2 วิตามินบี 6 กรดโฟลิก วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี โปแตสเซียม แมกนีเซียม ทองแดง และแคลเซียม มีหน้าที่หลักในการช่วยให้วัยต่างๆ ในร่างกายทำงานได้ตามปกติ และชะลอความเสื่อมของร่างกาย นอกจากนี้ผักและผลไม้ยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร และสารพฤกษเคมี ซึ่งอาจช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดได้

หมู่ที่ 5 ไขมันต่างๆ เช่น ไขมันจากสัตว์และไขมันจากพืชอาหารหมู่นี้ให้สารอาหารไขมัน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานที่ใช้ประจำวันและยังเป็นพลังงานสะสมที่ร่างกายสามารถนำมาใช้เมื่อจำเป็น ถ้าเรากินอาหารที่มีสารอาหารไขมันมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย จะถูกเก็บสะสมในรูปไขมันตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งเป็นบริเวณหน้าท้องและสะโพก

8.10.2 เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

8.10.3 การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนผสมของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

8.10.4 ใน 1 สัปดาห์ควรจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ 1-2 มื้อ

8.10.5 สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและโปรตีนเป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ต่างๆ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงาน ทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกร็น และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีสารอาหารอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็กได้แก่

1) แคลเซียม เป็นแร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรงและยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อหัวใจ การแข็งตัวของเลือดเมื่อมีบาดแผล วัยเด็กเป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจากมีภาวะสร้างกระดูกมากช่วยให้มีการสะสมแคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อย ปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

2) ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญาด้อย โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอยปลาหมึก และเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

3) **วิตามินเอ** มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายแหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียว และผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท ส่วนในผลไม้ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุกนอกจากสารอาหารต่างๆ ที่จำเป็นตามข้างต้นแล้วยังได้รับสารอาหารอื่นๆ เช่นวิตามินบี 1 วิตามินบี 2 วิตามิน บี 6 วิตามิน บี 12 กรดโฟเลท รวมทั้งแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียม โปแตสเซียม สังกะสี

8.10.6 การติดตามผลการดำเนินงานโภชนาการ

หลังจากที่ให้คำแนะนำกับพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหาแล้ว จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานนั้น เพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ปัญหานั้นได้ผลเป็นอย่างไร

1) ในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก 3 เดือน

2) ในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยงต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักค่อนข้างน้อย ค่อนข้างเตี้ย ค่อนข้างผอม หรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน (ท้วม) และเด็กที่ขาดอาหาร (น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์เตี้ยหรือผอม) หรือมีภาวะอ้วน (เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือน และวัดส่วนสูง ทุก 3 เดือนเมื่อชั่งน้ำหนัก - วัดส่วนสูงแล้ว นำน้ำหนักส่วนสูงมาจุดลงในกราฟของ WHO ทั้ง 3 ตัวชี้วัด เพื่อดูว่า

- เด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร

- ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

เด็กอาจมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิม แต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูได้ว่า เปลี่ยนไปในทิศทางดีขึ้น เท่าเดิม หรือแย่ลง (รายละเอียดดูในหัวข้อแปลผลและแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แสดงว่า การกินอาหารดีแล้วหรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วให้ทำต่อไป ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางแย่ลง แสดงว่าการกินอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอ หรือวิธีการแก้ไขนั้น ยังไม่ดีต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่ โดยให้ความรู้กับผู้ใกล้ชิดกับเด็ก

8.10.7 การตรวจสุขภาพและการป้องกันโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพ คัดกรองอาการป่วย และลงบันทึกทุกวัน พร้อมทั้งตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สามารถให้คำแนะนำกับผู้ปกครองเพื่อนำเด็กไปรับวัคซีนตามเกณฑ์อายุรวมทั้งจัดทำแผนกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.11 **ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และเกณฑ์ประเมินในการ

จัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษา และพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ดังนี้

- 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษา
- 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
- 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากมาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ และ 3 – 6 ขวบ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามความต้องการ และพัฒนาการของเด็ก การจัดกิจกรรมประจำวันให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาสื่อ และผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็ก

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน และมาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชนองค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา

สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา ดังนั้น ในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม และส่งเสริม สนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทาง สังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็ก เล็กในการเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็ง ของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับใน ศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระบวนการบริหารจัดการ แบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็น สถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 การมีส่วนร่วม สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่ง เรียนรู้นอกสถานที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการ เด็กให้กับผู้ปกครองและชุมชน

1.3 การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

3.1 ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ฯตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแล ความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านสัมพันธ์ชุมชน

ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ เช่น

- 1) จัดกิจกรรมปฐมนิเทศ ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน
- 2) จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯกับผู้ปกครอง
- 3) จัดทำป้ายนิเทศและมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง
- 4) จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก
- 5) ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่าง ๆ ของท้องถิ่น
- 6) เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

6. ด้านการให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และให้บริการด้านอื่นๆ แก่ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นได้ดังนี้

1) ด้านอาคารสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ครอบครัวชุมชน หรือประชาชนภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน

2) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ของ ครอบครัว ชุมชนหรือประชาชน

3) ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัยให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้า ศึกษา ต่างๆ

4) ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ครอบครัว ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

5) ด้านการให้บริการสาธารณะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถมีส่วนร่วมช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

7. การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากครอบครัว ชุมชนและภาคส่วนของสังคม

7.1 การสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่างๆ ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

7.2 บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

7.3 ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

7.4 ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสนับสนุนการจัดประสบการณ์เรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และภาคส่วนต่างๆ

7.5 ให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาคู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วน ได้แก่ ครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หลายกิจกรรม เช่น

1) ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ฯ ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ฯลฯ

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดรูปแบบ แนวทาง วิธีดำเนินการ การเสริมสร้างส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยถือปฏิบัติตามแนวทาง หรือระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

จากมาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการศึกษา การปรับปรุงอาคารสถานที่ ภายใน และภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การระดมทรัพยากร การพัฒนาอาคารสถานที่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรมและดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรครู และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ให้มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอระดับจังหวัด และระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) เพื่อจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก

3) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเครือข่ายต่างๆ ในระดับพื้นที่

4) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. แนวทางการดำเนินการ

เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดแนวทาง การดำเนินงานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดตั้ง และหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย/สมาคม/ชมรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน ด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

3) จัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่าย/สมาคม/ชมรม ในการจัดการศึกษาการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการพัฒนาครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

4) สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาครู และองค์กรให้มีความเข้มแข็งได้ตามบริบทสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นได้

6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเป็นศูนย์ต้นแบบของการพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือร่วมกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือในสังกัดหน่วยราชการ สถาบันการศึกษา หรือภาคเอกชน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการปฏิบัติงานได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากมาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน

โครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานหรือส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จัดการศึกษา ระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบ 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนา มีภารกิจในการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 2 - 5 ปี ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะดำเนินการโดยยึดตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำขึ้นเพื่อให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.1 การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น มีหน้าที่ในการดูแล จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อายุตั้งแต่ 2 - 4 ปี เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสมวัยตามวัย ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

5.1.1 ประวัติความเป็นมา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ตั้งอยู่ หมู่ที่ 1 ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ เป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของวัดสะพานไม้แก่น เริ่มก่อตั้งและเปิดดำเนินการเมื่อ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน เจ้าอาวาสวัดสะพานไม้แก่น ซึ่งได้พิจารณาเห็นว่าเด็กในตำบลสะพานไม้แก่นจำนวนมากไม่ได้รับการเลี้ยงดูให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา ต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จึงได้ร่วมกันสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น ในช่วงแรกได้ใช้อาคารของวัดสะพานไม้แก่น เป็นอาคารชั่วคราว ต่อมาในช่วงปลายปี พ.ศ. 2522 เจ้าอาวาสวัดสะพานไม้แก่น ได้อนุญาตให้ที่ดินประมาณ 2 ไร่ เพื่อจัดสร้างอาคารหลังใหม่โดยได้รับงบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชน (พช.) สร้างอาคารจำนวน 1 หลัง ปี พ.ศ. 2524 ได้รับงบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชน มาปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มเติม ในปี พ.ศ. 2536 ได้รับงบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชนสร้างอาคาร

หลังใหม่ (ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน) พร้อมอุปกรณ์กลางแจ้ง อุปกรณ์การเรียนการสอนและเครื่องครัว ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 กรมการพัฒนาชุมชนได้ถ่ายโอนภารกิจการจัดการเรียนสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่นให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่นเป็นผู้บริหารจัดการทั้งหมด

5.1.2 ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ประกอบด้วย

1) ข้อมูลด้านบุคลากร ในปีการศึกษา 2562 มีบุคลากร ทั้งหมด 5 คน ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ตำแหน่ง ครู จำนวน 2 คน พนักงานจ้างตามภารกิจตำแหน่ง ผู้ดูแลเด็ก (ทักษะ) จำนวน 2 คน และมีพนักงานจ้างเหมาบริการประกอบอาหารกลางวัน จำนวน 1 คน

2) ข้อมูลด้านนักเรียน มีนักเรียน ทั้งสิ้น 77 คน โดยจัดนักเรียนออกเป็น 4 ห้อง ตามช่วงอายุของเด็ก ประกอบไปด้วย ชั้นปฐมวัย 1 อายุต่ำกว่า 3 ขวบ จำนวน 1 ห้อง ชั้นปฐมวัย 2 อายุ 3 ขวบ จำนวน 2 ห้อง และชั้นปฐมวัย 3 อายุ 4 ขวบ จำนวน 1 ห้อง

3) ข้อมูลด้านอาคาร สถานที่ มีอาคารเรียน จำนวน 2 หลัง มีห้องน้ำ 2 ห้อง ห้องส้วม จำนวน 7 ห้อง มีโรงครัวและห้องรับประทานอาหาร จำนวน 1 หลัง นอกจากนั้นยังมีการจัดพื้นที่สำหรับลานกิจกรรมกลางแจ้ง สนามเด็กเล็ก และมีการจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้

5.1.3 ผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2562 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ได้ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งภายในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ได้ดำเนินการร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งมีการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งที่จัดภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

(1) กิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง เช่น สวนสัตว์ ทะเล ศูนย์เรียนรู้เรื่องสมุนไพร การทำนาข้าว การทำสวนยาง

(2) จัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีในท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษาเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษา ประเพณีสาทรเดือนสิบ

(3) จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมดนตรีและศิลปะ

(4) การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง

(5) การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ได้แก่ การเยี่ยมบ้านเด็กภาคเรียนละ 1 ครั้ง กิจกรรมการคัดกรองสุขภาพประจำวันเด็ก การประเมินพัฒนาการด้านการเจริญเติบโต การพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล เป็นต้น

(6) โครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ให้เด็กได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างเพียงพอ ครบถ้วนและถูกหลักโภชนาการ ได้ดีมีนมทุกคน เพื่อเสริมสร้างการเจริญเติบโต

(7) โครงการหนุนน้อยพอเพียง

(8) โครงการหนุนน้อยรักสะอาด

(9) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน

2) กิจกรรมการพัฒนาสภาพแวดล้อม เช่น กิจกรรมผู้ปกครองร่วมใจพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ ภายในศูนย์ เป็นต้น

การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้เด็กได้รับการพัฒนารอบด้าน ซึ่งจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (Self-Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2562 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น มีผลการประเมินพัฒนาการผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) พัฒนาการด้านร่างกาย ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 86.11

(2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ

93.06

(3) พัฒนาการด้านสังคม ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.50

(4) พัฒนาการด้านสติปัญญา ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.50

5.2 การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เปิดสอนระดับชั้น ปฐมวัย 1 อายุ 3 ขวบ ถึงระดับชั้น ปฐมวัย 2 อายุ 4 ขวบ จำนวน 2 ห้องเรียน

ประวัติศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ภายในพื้นที่มัสยิดบ้านทรายขาว เริ่มก่อตั้งและเปิดดำเนินการเมื่อ วันที่ 16 ๓เดือน พฤษภาคมพ.ศ. 2542 สังกัดกรมศาสนา ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ได้ออนความรับผิดชอบให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่นเป็นผู้รับผิดชอบ

5.2.1 ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ประกอบด้วย

1) ข้อมูลด้านบุคลากร ในปีการศึกษา 2562 มีบุคลากร ทั้งหมด 3 คน ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ตำแหน่ง ครู จำนวน 2 คน และมีพนักงานจ้างเหมาบริการประกอบอาหารกลางวัน จำนวน 1 คน

2) ข้อมูลด้านนักเรียน มีนักเรียน ทั้งสิ้น 35 คน โดยจัดนักเรียนออกเป็น 2 ห้อง ตามช่วงอายุของเด็ก ประกอบไปด้วยชั้นปฐมวัย 1 อายุ 3 ขวบ จำนวน 1 ห้อง ชั้นปฐมวัย 2 อายุ 4 ขวบ จำนวน 1 ห้อง

3) ข้อมูลด้านอาคาร สถานที่ มีอาคารเรียน ประกอบด้วยห้องเรียน 2 หลัง มีห้องน้ำห้องส้วม 2 ห้อง มีโรงครัวและห้องรับประทานอาหาร จำนวน 1 หลัง มีมุมพยาบาลจัดแยกในชั้นเรียน 1 มุม สนามเด็กเล่น ขนาดประมาณ 600 ตารางเมตร 1 สนาม

5.2.2 ผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2562 ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ได้ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งภายในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้มีกิจกรรมที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ได้ดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็ก ซึ่งมีการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งที่จัดภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

(1) กิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง เช่น สวนสัตว์ ทะเล การทำนาข้าว การทำสวนยาง

(2) มีการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันฮารีรายอ วันเมาลิด

(3) จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมดนตรีและศิลปะ

(4) การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง

(5) การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ได้แก่ การเยี่ยมบ้านเด็กภาคเรียนละ 1 ครั้ง กิจกรรมการคัดกรองสุขภาพประจำวันเด็ก การประเมินพัฒนาการด้านการเจริญเติบโต การพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล เป็นต้น

(6) โครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ให้เด็กได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างเพียงพอ ครบถ้วนและถูกหลักโภชนาการ ได้เต็มทุกคน เพื่อเสริมสร้างการเจริญเติบโต

(7) โครงการหนุนน้อยพอเพียง

(8) โครงการหนุนน้อยรักสะอาด

9) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน

กิจกรรมการพัฒนาสภาพแวดล้อม เช่น กิจกรรมผู้ปกครองร่วมใจพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ เป็นต้น

การที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ได้จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้เด็กได้รับการพัฒนารอบด้าน ซึ่งจากรายงานการประเมินตนเองของ สถานศึกษา ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (Self-Assessment Report: SAR) ปี การศึกษา 2562 ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว มีผลการประเมินพัฒนาการ ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 84.1
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 93.06
- 3) พัฒนาการด้านสังคม ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.50
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.50

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ฉัตรกมล ใจช่วย (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม สังกัดเทศบาลนครระยอง การ วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม การ เรียนรู้ให้กับนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม สังกัดเทศบาลนครระยอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีบุตรหลานกำลังศึกษาระดับประถมศึกษาที่ 1-6 ปี การศึกษา 2553 จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ความแปรปรวนทาง เดียว เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD ความถี่ และค่าร้อยละ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลโชติทิพทาราม สังกัดเทศบาล นครระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน เทศบาลโชติทิพทาราม สังกัดเทศบาลนครระยอง จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเพศ (3) ปัญหาและอุปสรรคใน การส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนเทศบาลโชติทิพทาราม

ดนยา ภูระหงษ์ (2555) ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลหนองคล้า (จงจินต์ รุจิวงศ์ อุบลรัตน์) จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนในความอุปการะของผู้ปกครอง เพศ วุฒิการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนในความอุปการะของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามอาชีพโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สามารถ จันทา (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล

ราวะดี สิงห์ดวง (2556, น. 60-61) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 รวม 358 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า 1) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ โดยผู้ปกครองที่มีอาชีพเกษตรกรรมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสูงกว่าผู้ปกครองที่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองที่ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว

มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสูงกว่าผู้ปกครองที่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และผู้ปกครองที่ ประกอบอาชีพอื่นๆ

ศิริบงกช เจริญทอง (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Bell (1992) ศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วม และไม่เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียน พบว่าเหตุผลของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองเชื่อว่ากิจกรรมที่มีส่วนร่วมนั้น เป็นการช่วยครูในการทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ส่วนเหตุผลที่ผู้ปกครองไม่เข้าร่วม คือ โรงเรียนไม่ได้เรียกร้องขอความร่วมมือ และผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การศึกษาและอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านเชื้อชาติ ไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม

Barnes (1995, pp. 3152 – A) อ้างถึงในพิมพ์พรรณ ประสานพันธ์, 2557, น.65) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน พบว่าการมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียนแม้ว่าจริง ๆ แล้ว การมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนด้วย การศึกษาค้นคว้าให้หลักฐานเพิ่มเติมว่าบิดามารดาชาวอเมริกันมีความประสงค์ที่จะมีสิทธิ์มีเสียงเกี่ยวกับการเรียนการสอนของลูก ๆ ตน ซึ่งชี้ว่าบิดา มารดาชาวอเมริกันเห็นคุณค่าของการศึกษาและเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครองด้วย

Pena (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ภาษา สมาคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ทักษะคิดของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรม สภาพครอบครัว และความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

Fantuzzo (2005) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย มี 3 ลักษณะ คือการมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียน และการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน สำหรับผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กปฐมวัยมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยกว่า ส่วนผู้ปกครองที่มีการติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับระดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก

Razia (2013) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาของเด็ก พบว่าความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจัดเป็นตัวแปรที่สำคัญในการจัดการศึกษาแก่เด็ก และครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกหรือเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ครูกำลังมองว่าเป็นบทบาทของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นที่กลุ่มเพศที่ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความตระหนักรู้ ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยสิ่งที่จัดว่าเป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ การสนับสนุนที่บ้านในบทบาทของความเป็นแม่ และพ่อที่มีต่อการสนับสนุนลูก และในบริบทที่โรงเรียนทั้งด้านการมาเรียน การขาดเรียน ความประพฤติ และผลการเรียนผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนร่วมที่ชัดเจนที่สุดคือผู้ที่มีบทบาทพ่อแม่

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ ศึกษากรอบแนวคิดตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2553) และได้ตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 2 ศูนย์ จำนวน 107 คน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น จำนวน 72 คน และ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว จำนวน 35 คน โดยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด

1.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ฯ จำนวน 1 คน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน ประชาชนทั่วไปในตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 9 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1.1 แบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพการสมรส จำนวน 4 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ และการไม่รับรู้ของผู้ปกครองในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ โดยมี การกำหนดระดับคะแนนของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.1.2 แบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ แนวทาง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีข้อคำถามประกอบด้วย

- 1) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร
- 4) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 5) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 6) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน
- 7) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถาม

- 1) ศึกษากรอบแนวคิดทางทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรเพื่อเป็นกรอบในการศึกษา แล้วนำกรอบแนวคิดการศึกษามากำหนดเป็นโครงสร้างของแบบสอบถาม และข้อคำถาม
- 2) สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมความต้องการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3) นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบอีกครั้ง
- 4) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบและปรับปรุงเนื้อหา แล้วพิจารณาค่า (index of item objective congruence : IOC) ของแบบสอบถามได้ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00
- 5) นำคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณเพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .97
- 6) นำแบบสอบถามเสน้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะ จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.2 แบบสัมภาษณ์

- 1) ศึกษากรอบแนวคิดทางทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วร่างเป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับตัวแปรตามกรอบแนวทางการศึกษาค้นคว้า
- 2) เสนอแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะ
- 3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้ศึกษาขอหนังสือนำเสนอเก็บข้อมูลจาก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขออนุญาตนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ให้ออกหนังสือนำเสนอขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อส่งถึงนักวิชาการศึกษา/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา/หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากยิ่งขึ้น

3.2 ส่งหนังสือถึงนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ติดต่อประสานงานกับนักวิชาการศึกษา/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา / หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้ดูแลเด็กเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืน รวมทั้งอธิบายวิธีการกรอกแบบสอบถามและกำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และคณะครูผู้ดูแลเด็กช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

3.4.2 รวบรวมแบบสอบถามกลับคืน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 107 ชุด จากแบบสอบถามจำนวน 107 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ดำเนินการบันทึกรหัสข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.1.2 วิเคราะห์การรับรู้ และการไม่รับรู้ของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการหาค่าร้อยละ

4.1.3 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยกำหนดค่าคะแนนของการมีส่วนร่วม และเกณฑ์การแปลความหมาย ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดค่าคะแนนตามระดับการมีส่วนร่วมเป็นแบบมาตรประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, น. 100) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอในรูปแบบตารางบรรยาย แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ และการไม่รับรู้ของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ และสถานภาพการสมรส ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	43	40.19
	หญิง	64	59.81
	รวม	107	100.00
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 25 ปี	12	11.21
	25 – 35 ปี	45	42.06
	36 – 45 ปี	35	32.71
	สูงกว่า 45 ปีขึ้นไป	15	14.02
	รวม	107	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3	อาชีพ		
	ชาวสวน	62	57.94
	ค้าขาย	10	9.35
	อื่น ๆ	35	32.71
	รวม	107	100.00
4	สถานภาพการสมรส		
	สมรส	95	88.79
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	12	11.21
	รวม	107	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.81) โดยส่วนใหญ่มีอายุ 25-35 ปี (ร้อยละ 42.06) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวสวน (ร้อยละ 57.94) และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 88.79)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์การรับรู้/ไม่รับรู้ และระดับการมีส่วนร่วม/ไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 4.2 - 4.8

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม

ที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	แปลผล
1	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.83	0.90	ปานกลาง
2	ด้านบุคลากร	2.92	0.97	ปานกลาง
3	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.13	1.07	ปานกลาง
4	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.29	0.96	ปานกลาง
5	ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน	2.99	1.02	ปานกลาง
6	ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.71	1.20	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	2.53	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.53, SD = 1.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($M = 3.29, SD = 0.96$) รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($M = 3.13, SD = 1.07$) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ($M = 2.99, SD = 1.02$) ด้านบุคลากร ($M = 2.92, SD = 0.97$) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 2.83, SD = 0.90$) และด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ($M = 2.71, SD = 1.20$)

ตารางที่ 4.3 จำนวนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการ
ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
สะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม			
	จำนวน	ร้อยละ	M	SD	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ	
1 การรับรู้/การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ กระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	69	64.49	1.66	1.46	น้อย	38	35.51	
2 การรับรู้/การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ รับสมัครเด็กเข้าศึกษา	103	96.26	3.24	1.10	ปาน กลาง	4	3.74	
3 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์การเข้าศึกษาในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	104	97.20	3.21	1.02	ปาน กลาง	3	2.80	
4 การรับรู้/มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการให้ บริหารส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็ก เล็ก เช่น อาหารว่าง อาหาร กลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ	103	96.26	3.51	1.19	มาก	4	3.74	
5 การรับรู้/มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ ประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อ จัดกิจกรรมของศูนย์	99	92.52	2.91	1.37	ปาน กลาง	8	7.48	
6 การรับรู้/มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในระหว่าง การปิดภาคเรียน	102	95.33	2.83	1.17	ปาน กลาง	5	4.67	
7 การรับรู้/มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตั้ง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	92	85.98	2.45	1.43	น้อย	15	14.02	
8 การรับรู้/มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดหาสื่อหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่น พัฒนาการเด็กและครุภัณฑ์อื่น ๆ	101	94.39	2.82	1.30	ปาน กลาง	6	5.61	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับรู้ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ในการประชาสัมพันธ์การเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 97.17) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับการรับสมัครเด็กเข้าศึกษา และการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก เช่น อาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ (ร้อยละ 96.26) และการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในระหว่างการปิดภาคเรียน (ร้อยละ 95.33) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 64.49)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.83, SD = 1.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก เช่น อาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ ($M = 3.51, SD = 1.19$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับสมัครเด็กเข้าศึกษา ($M = 3.24, SD = 1.10$) และการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 3.21, SD = 1.02$) ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการการย้ายหรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 1.66, SD = 1.46$)

สำหรับด้านการไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 35.51) รองลงมา ได้แก่ การไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 14.02) และการไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจัดกิจกรรมของศูนย์ (ร้อยละ 7.48) ส่วนการไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วมที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รู้ในการประชาสัมพันธ์การเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 2.80)

ตารางที่ 4.4 จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคลากร

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	M	SD	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
1 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู	104	97.20	2.93	1.13	ปานกลาง	3	2.80
2 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	105	98.13	3.00	1.12	ปานกลาง	2	1.87
3 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง	100	93.46	2.60	1.27	ปานกลาง	7	6.54
4 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาหาร	98	91.59	2.65	1.30	ปานกลาง	9	8.41
5 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	105	98.13	3.16	1.18	ปานกลาง	2	1.87
6 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	105	98.13	3.16	1.15	ปานกลาง	2	1.87

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับรู้ในด้านบุคลากร เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก การรับรู้ในการประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และการรับรู้ในการประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (ร้อยละ 98.13) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู (ร้อยละ 97.20) และ

การรับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง (ร้อยละ 93.46) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ ในด้านบุคลากร ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาหาร (ร้อยละ 91.59)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.92, SD = 1.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ($M = 3.16, SD = 1.18$) และการมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ($M = 3.16, SD = 1.15$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ($M = 3.00, SD = 1.12$) และการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ($M = 2.93, SD = 1.13$) ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง ($M = 2.60, SD = 1.27$)

สำหรับด้านการไม่รู้ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่รู้ ในด้านบุคลากร เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การไม่รู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาหาร (ร้อยละ 8.41) รองลงมา ได้แก่ การไม่รู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง (ร้อยละ 6.54) ส่วนการไม่รู้ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก การไม่รู้ในการประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การไม่รู้ในการประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการ
 บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ
 จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	M	SD	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
1 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการ เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาด เป็นระเบียบสวยงาม	104	97.20	3.29	1.27	น้อย	3	2.80
2 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการ เสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ปรับพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	104	97.20	3.14	1.24	ปาน กลาง	3	2.80
3 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ภายในตัวอาคาร ได้แก่ แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ	103	96.26	3.08	1.21	ปาน กลาง	4	3.74
4 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อม ภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รัง สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียง	104	97.20	3.07	1.18	ปาน กลาง	3	2.80
5 การรับรู้/มีส่วนร่วมเกี่ยวกับ ข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความ ปลอดภัย และมาตรการเตรียม ความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่าง ๆ	102	95.33	3.09	1.22	ปาน กลาง	5	4.67

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับรู้ ในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ
 ความปลอดภัยเรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ

การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม การรับรู้ในการเสนอข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ (ร้อยละ 97.20) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร ได้แก่ แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ (ร้อยละ 96.26) ส่วนการรับรู้ในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ (ร้อยละ 95.33)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนง จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.13, SD = 1.22$) เมื่อพิจารณาเป็นราย พบว่า รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม ($M = 3.29, SD = 1.27$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($M = 3.14, SD = 1.24$) และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่างๆ ($M = 3.09, SD = 1.22$) ตามลำดับ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ ($M = 3.07, SD = 1.18$)

สำหรับด้านการไม่รับรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่รับรู้ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การไม่รับรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ (ร้อยละ 4.67) รองลงมา ได้แก่ การไม่รับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร ได้แก่ แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ (ร้อยละ 3.74) สำหรับด้านการไม่รับรู้ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม การไม่รับรู้ในการเสนอข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการไม่รับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ (ร้อยละ 2.80)

ตารางที่ 4.6 จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	M	SD	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
1 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก	104	97.20	3.13	1.13	น้อย	3	2.80
2 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้	106	99.07	3.50	1.01	ปานกลาง	1	0.93
3 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ	101	94.39	3.22	1.00	ปานกลาง	6	5.61
4 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ขวบ	101	94.39	3.32	1.08	ปานกลาง	6	5.61
5 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความต้องการและพัฒนาการของเด็ก	106	99.07	3.34	1.12	ปานกลาง	1	0.93
6 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประจำวันให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	105	98.13	3.31	1.12	ปานกลาง	2	1.87
7 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	105	98.13	3.21	1.20	ปานกลาง	2	1.87
8 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ	106	99.07	3.36	1.20	ปานกลาง	1	0.93
9 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็ก	103	96.26	3.20	1.21	ปานกลาง	4	3.74

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับรู้ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็ก สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ การรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามความต้องการและพัฒนาการของเด็ก การรับรู้ในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ (ร้อยละ 99.07) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ในการ จัดกิจกรรมประจำวันให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรับรู้ในการพัฒนาสื่อ และผลิตสื่อเพื่อใช้ในการ จัดประสบการณ์เรียนรู้ (ร้อยละ 98.13) และการรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการ เรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก (ร้อยละ 97.20) ส่วนการรับรู้ในด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตรที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ การรับรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ขวบ (ร้อยละ 94.39)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วน ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรโดย ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ($M = 3.29, SD = 1.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตาม หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ($M = 3.50, SD = 1.01$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเช่นกิจกรรมวัน สำคัญต่าง ๆ ($M = 3.36, SD = 1.20$) และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ ตามความต้องการและพัฒนาของเด็ก ($M = 3.34, SD = 1.12$) ตามลำดับสำหรับ รายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการ ให้กับเด็ก ($M = 3.13, SD = 1.21$)

สำหรับด้านการไม่รับรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่รับรู้ ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตรเรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การไม่รับรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ การไม่รับรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เด็กปฐมวัย อายุ 3 - 6 ขวบ (ร้อยละ 5.61) รองลงมา ได้แก่ การไม่รับรู้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการ ให้กับเด็ก (ร้อยละ 3.74) และการไม่รับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และ ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก (ร้อยละ 2.80) ส่วนการไม่รับรู้ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ การไม่รับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตาม

ความต้องการและพัฒนาการของเด็ก การไม่รับรู้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ (ร้อยละ 0.93)

ตารางที่ 4.7 จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
1 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการศึกษา	103	92.26	3.06	1.11	ปานกลาง	4	3.74
2 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	99	95.52	2.91	1.27	ปานกลาง	8	7.48
3 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	99	92.52	2.75	1.25	ปานกลาง	8	7.48
4 การรับรู้/มีส่วนร่วมในเรื่องการระดมทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	99	92.52	2.77	1.24	ปานกลาง	8	7.48
5 การรับรู้/มีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	99	92.52	2.88	1.32	ปานกลาง	8	7.48
6 การรับรู้/มีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาสื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	101	94.39	2.96	1.26	ปานกลาง	6	5.61
7 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรม และดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	100	93.46	3.06	1.32	ปานกลาง	7	6.54

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
8 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งส่งเสริมให้ครอบครัวชุมชน และทุกภาคส่วนร่วมจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	102	95.33	3.24	1.28	ปานกลาง	5	4.67
9 ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	106	99.07	3.35	1.15	ปานกลาง	1	0.93
10 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรครู และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	104	97.20	2.93	1.20	ปานกลาง	3	2.80

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับรู้ ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 99.07) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรครู และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 97.20) การรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการศึกษา (ร้อยละ 96.26) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ในด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการพัฒนาอาคารสถานที่ภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรับรู้ในเรื่องการระดมทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรับรู้ในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการรับรู้ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 92.52)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.00$, $SD = 1.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 3.35$, $SD = 1.15$)

รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชนและทุกภาคส่วนร่วมจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 3.24, SD = 1.28$) และการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรม และดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 3.06, SD = 1.32$) และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการศึกษา ($M = 3.06, SD = 1.11$) ตามลำดับสำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่ม ได้แก่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 2.75, SD = 1.25$)

สำหรับด้านการไม่รู้ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่รู้ ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนเรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การไม่รู้ในการพัฒนาอาคารสถานที่ภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การไม่รู้ในเรื่องการระดมทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การไม่รู้ในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การไม่รู้ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 7.48) รองลงมา ได้แก่ การไม่รู้ร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรม และดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 6.54) และการไม่รู้เรื่องการพัฒนาสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 5.61) ตามลำดับ ส่วนการไม่รู้ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รู้ในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 0.93)

ตารางที่ 4.8 จำนวนและค่าร้อยละของการรับรู้/มีส่วนร่วม และการไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	M	SD	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
1 การรับรู้/การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	101	94.39	2.83	1.26	ปานกลาง	6	5.61
2 การรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	97	90.65	2.78	1.33	ปานกลาง	10	9.35

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	การรับรู้/มีส่วนร่วม				ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล	จำนวน	ร้อยละ
3 การรับรู้/การเข้าถึงแนวทางการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	98	91.59	2.73	1.23	ปานกลาง	9	8.41
4 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร ได้แก่ แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ	96	89.72	2.69	1.32	ปานกลาง	11	10.28
5 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	93	86.92	2.54	1.41	ปานกลาง	14	13.08
6 การรับรู้/มีส่วนร่วมในการให้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	97	90.65	2.66	1.30	ปานกลาง	10	9.35

จากตารางที่ 4.8 พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับรู้ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 94.39) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 91.59) และการรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 90.65) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ในเรื่อง ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ การรับรู้ในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 86.92)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.71, SD = 1.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($M = 2.83, SD = 1.26$) รองลงมา ได้แก่ การทราบถึงวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($M = 2.78, SD = 1.33$) และการทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 2.73, SD = 1.23$) ตามลำดับสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่มได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($M = 2.54, SD = 1.41$)

สำหรับด้านการไม่รู้ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่รู้ ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยเรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การไม่รู้ในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 13.08) รองลงมา ได้แก่ การไม่รู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 10.28) และการไม่รู้ถึงวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การไม่รู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 9.35) ส่วนการไม่รู้ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รู้ในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 5.61)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

3.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อการพัฒนางานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะผู้ปกครองถือเป็นหลักของการพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองอาจจะไม่ใช่คนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องดูแล แต่การที่ผู้ปกครองได้นำบุตรหลานมาฝากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นั้นแสดงว่าผู้ปกครองจะเป็นคนที่สะท้อนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแทนลูก ๆ หลาน ๆ ให้กับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบได้ เพราะฉะนั้นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญมาก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่ง คือ ใน ฐานะที่ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้รับบริการ หรือลูกค้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ย่อมจะมีต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดบริการด้านต่างๆ ให้ นอกจากนี้ยังรับทราบสถานการณ์ และปัญหาต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี ดังนั้น ถ้านำเอาปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองมาพัฒนา แก้ไข และนำมาปรับปรุง ให้ตรงกันจะทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญเพราะผู้ปกครองถือเป็นหัวใจของการพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะผู้ปกครองต้องแสดงความคิดเห็นให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทราบได้ เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก (ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมาจากตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน)

กล่าวโดยสรุป การที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งยังส่งผลให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเปิดโอกาส และรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครองและหาวิธีการเชิญชวนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากที่สุดในทุกด้าน อาจจะต้องเสียสละเวลาทีนอกเหนือจากการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญกับผู้ปกครองด้วย หากสามารถดำเนินการร่วมกันได้ การพัฒนาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสามารถไปสู่เป้าหมายและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การดำเนินการ นอกจากนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น และผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การเชิญประชุมเพื่อให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น และจะได้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานผลการดำเนินงาน และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้มีความเข้าใจถึงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และทราบถึงการลักษณะการทำงานของครู และบุคลากร (ผู้ให้ข้อมูลจากตัวแทนผู้ปกครอง)

กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การดำเนินการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการพัฒนาด้านบุคลากรยังมีน้อยมากมีการเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากรน้อย ควรให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลการเรียนการสอนของครูประจำชั้น เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือปรับปรุงการทำงาน (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

ควรจะมีการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจ หรือการ แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของครู และผู้ดูแลเด็ก เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และ

นำผลการประเมินของผู้ปกครองมีเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรครู (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 และ คนที่ 4)

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น และผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านบุคลากร เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คัดเลือก และประเมินผลบุคลากรของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพของครู และจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน (ผู้ให้ข้อมูลจากตัวแทนผู้ปกครอง)

กล่าวโดยสรุป ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร ในการให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลการเรียนการสอนของครูประจำชั้น เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือปรับปรุงการทำงาน มีส่วนร่วมในการคัดเลือก และประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และผู้ดูแลเด็ก และนำผลการประเมินของ ผู้ปกครองมีเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพของครู และส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

3.4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ดังนี้

ควรจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยการเชิญ ประชุมผู้ปกครอง หรือมีช่องทางต่าง ๆ ในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เช่น มีการสอบถามความคิดเห็นไปยังผู้ปกครองว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการปรับปรุง หรือพัฒนาอะไรหรือไม่ อย่างไรแล้วนำมาพัฒนาต่อไป (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยนั้น ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม เหมาะสม เพราะผู้ปกครองเองก็ต้องการให้ลูกหลานมีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตที่ศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็ก หรืออาจมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลเรื่องความปลอดภัยในการนำเด็กมาเรียน เช่น ความปลอดภัยในการเดินทางต้องกำหนดผู้ปกครองและเด็กสวมหมวกนิรภัย (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยนั้นมีความจำเป็นและสำคัญมากเพราะผู้ปกครอง มีความต้องการที่จะมั่นใจได้ว่า เมื่อส่งลูกหลานมาเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วจะปลอดภัยผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (ผู้ให้ข้อมูลจากตัวแทนผู้ปกครอง)

กล่าวโดยสรุป ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ควรจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยการ เชิญประชุมผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือมีช่องทางต่าง ๆ ในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลเรื่องความปลอดภัย

3.5 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวิธีการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อครูจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน แล้วควรมีการประชุมหรือทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

ให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ครู แล้วให้ครูนำมาใช้ในการถ่ายทอดให้กับนักเรียน มีการให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อบรมกับนักเรียนในชั้นเรียน จะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งจะช่วยเกิดความร่วมมือในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แล้วควรมีช่องทางให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลจากตัวแทนผู้ปกครอง)

กล่าวโดยสรุปคือ ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวิธีการเรียนการสอน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อครูจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแล้วควรมีการประชุมหรือทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียน จะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

3.6 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน ดังนี้

ผู้ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น สนับสนุนทุน เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ด้านแรงงานในการระดมความคิดเห็น และระดมแรงงาน (ผู้ให้ข้อมูลจากตัวแทนผู้ปกครอง)

ควรมีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ให้แก่ผู้ปกครองหรือประชาชน และเปิดโอกาสมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณไว้(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 และคนที่ 2)

ควรมีการพัฒนาทั้งในส่วนของผู้ปกครองที่เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือครู ให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองหรือสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรทำความเข้าใจหรือสร้างให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญกับการมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

กล่าวโดยสรุป ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เพื่อที่จะได้สามารถให้การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงได้มีส่วนร่วมการพัฒนาอาคารสถานที่ และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งมีตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินงาน

3.7 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

ควรจัดให้มีการจัดตั้งเครือข่ายของผู้ปกครอง หรือกลุ่มผู้ปกครองเพื่อใช้ในการประสานงานความร่วมมือในการดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนั้นควรมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาเด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองนั้น บางครั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะน่าจะเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่หรือครูที่สังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่หากต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านนี้ก็ต้องสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาจะเป็นรูปธรรมต้องประสานการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

เจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการสร้าง ความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงลักษณะ และความสำคัญของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการจัดการประชุม และให้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ปกครองนักเรียน (ผู้ให้ข้อมูลจากตัวแทนผู้ปกครอง)

กล่าวโดยสรุป ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรมีการสร้าง ความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับ เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงลักษณะ และความสำคัญ ของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการจัดการประชุม และให้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายการพัฒนา เด็กปฐมวัย เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ทุก ภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.1.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 107 คน ซึ่งประกอบด้วย 2 ศูนย์ คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพานไม้แก่น ประกอบด้วยประชากร ซึ่งเป็นผู้ปกครอง จำนวน 72 คน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ประกอบด้วย ประชากรซึ่งเป็นผู้ปกครอง จำนวน 35 คน โดยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรทั้งหมด

1.2.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ฯ จำนวน 1 คน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน ประชาชนทั่วไปในตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 9 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งให้ข้อมูลในส่วนของการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งทุกคำถามมีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .97 และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งผ่านการหาคุณภาพด้านความถูกต้อง ความครอบคลุมด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา จากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา ค้นคว้าอิสระ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล กรณีการสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และคณะครู ครูผู้ดูแลเด็กช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน รวบรวมแบบสอบถามกลับคืน รวมทั้งสิ้น จำนวน 107 ชุด จากแบบสอบถามจำนวน 107 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 กรณีสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนข้อมูลการรับรู้และการไม่รับรู้ของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

1.3 ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่าผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.81 มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.06 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวสวน ร้อยละ 57.94 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 88.79

1.3.1 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

2) การรับรู้/มีส่วนร่วม และไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยในแต่ละด้านพบว่า

(1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่ารายการที่ผู้ปกครอง การรับรู้มากที่สุด คือการประชาสัมพันธ์การเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มากที่สุด ส่วนรายการที่ ผู้ปกครองรับรู้ที่น้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้หรือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการการย้าย หรือยุบรวม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ ให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก เช่น อาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ ส่วนรายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในด้านการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่ารายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มี ส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการการย้าย หรือยุบรวมศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนรายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์การ เข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(2) ด้านบุคลากร พบว่ารายการที่ผู้ปกครองรับรู้มากที่สุด คือ การรับรู้ใน การเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก การรับรู้และมีส่วนร่วมในการ ประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และการรับรู้และมีส่วนร่วมในการ ประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ พบว่ารายการที่ ผู้ปกครองรับรู้ที่น้อยที่สุด ได้แก่ การเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาหาร

รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการ ประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่วนรายการที่ผู้ปกครองมีส่วน ร่วมที่น้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง

สำหรับด้านการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่ารายการที่ผู้ปกครองไม่ รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาหาร ส่วนรายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก การประสานความร่วมมือกับครูในการร่วม พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และการประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ

(2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่ารายการที่ ผู้ปกครองรับรู้มากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้

สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม การรับรู้ในการเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รื้อ สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ ส่วนการรับรู้และมีส่วนร่วมในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนรายการที่ผู้ปกครองรับรู้น้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ

รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม ส่วนรายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รื้อ สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ

สำหรับด้านการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่ารายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม มากที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม เกี่ยวกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ ส่วนรายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม การเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รื้อ สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ

(3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่ารายการที่ผู้ปกครองรับรู้มากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ การรับรู้ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามความต้องการและพัฒนาการของเด็ก การรับรู้ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ส่วนการรับรู้รายการที่ผู้ปกครองรับรู้น้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ การรับรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 6 ขวบ

รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ส่วนรายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็ก

สำหรับด้านการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่ารายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม มากที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ขวบ ส่วนรายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม น้อยที่สุดได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามความต้องการและการพัฒนาการของเด็ก และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

(4) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน พบว่ารายการที่ผู้ปกครองรับรู้มากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนการรับรู้รายการที่ผู้ปกครองรับรู้ น้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการปรับปรุงอาคารสถานที่ภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรับรู้ในเรื่องการระดมทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรับรู้ในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการรับรู้ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนรายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สำหรับด้านการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่ารายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม มากที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการปรับปรุงอาคารสถานที่ภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การระดมทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเรื่องการพัฒนาสื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็ก ส่วนรายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(5) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่ารายการที่ผู้ปกครองรับรู้มากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนการรับรู้รายการที่ผู้ปกครองรับรู้ น้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนรายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สำหรับด้านการไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม พบว่ารายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการสนับสนุนงบประมาณในการ

ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนรายการที่ผู้ปกครองไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การไม่รับรู้/ไม่มีส่วนร่วม ในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.3.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสำคัญต่อการพัฒนางานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งยังส่งผลให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การดำเนินการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่ เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร

ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก และประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และผู้ดูแลเด็ก และนำผลการประเมินของ ผู้ปกครองมีเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพปรับปรุงการทำงานของครู และส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ควรจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการ เชิญประชุมผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือมีช่องทางต่าง ๆ ในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลเรื่องความปลอดภัย

5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

มีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวิธีการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อครูจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแล้วควรมีการประชุมหรือทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อบรมร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียน จะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน

ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน เพื่อที่จะได้สามารถให้การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงได้มีส่วนร่วมการพัฒนาอาคารสถานที่ และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งมีตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินงาน

7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ควรมีการสร้างทำความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงลักษณะ และความสำคัญของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการจัดการประชุม และให้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ทุก ภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทั้งด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และด้านการส่งเสริม

เครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า มีผู้ปกครองเพียงบางส่วนที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขณะที่ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งผู้ปกครองบางคนยังไม่ได้รับรู้บทบาทของตนว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในงานด้านต่าง ๆ ได้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งอาจเกิดจากการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังมีการให้ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองของนักเรียนถึงบทบาทของการมีส่วนร่วมในงานด้านต่างๆ ยังไม่ชัดเจน หรือการให้ข้อมูลอาจยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอ จึงส่งผลทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลภา พรหมฤทธิ์ (2550, น. 29) ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมเกิดจากความไม่เข้าใจ ขาดความรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนางานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยในการจัดกิจกรรมวิชาการของศูนย์นั้นจะมีการจัดโครงการ”นำหนูเรียนรู้ชุมชน” มีการจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะวิชาการโดยเชิญให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม มีการจัดประชุมผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเมื่อพิจารณาผลรายด้าน ผลปรากฏดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเกิดจากผู้ปกครองบางส่วนยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีการติดต่อ ประสานและชี้แจงเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เพียงพอ จึงทำให้ผู้ปกครองบางส่วนไม่ทราบถึงบทบาทในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก เช่น อาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ เป็นการรับรู้รายการที่มีค่าร้อยละสูงที่สุด สอดคล้องกับ รายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าในเรื่องที่เกี่ยวกับอาหารว่าง อาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ฯลฯ เป็นเรื่อง que ผู้ปกครองเข้าถึงได้ง่าย เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องเตรียมอาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ ให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอและทั่วถึง นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเมนูของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงอาหารให้กับนักเรียน ในส่วนของอาหารเสริม (นม) ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีอาหารเสริม (นม) สำหรับนักเรียนทั้งในวันที่เป็นวันเปิดเรียน และวันปิดภาคเรียนอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร บุญวิสูตร (2554) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยถึงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่

อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วม ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ ควรให้คณะกรรมการของศูนย์ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพ และเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชุมเพื่อวางแผนแนวทางการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ

นอกจากนี้ยังพบว่ารายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองอาจยังไม่ทราบถึงบทบาทของตนเอง ว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ โดยอาจจะทำในรูปแบบของการเชิญประชุมเพื่อชี้แจง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร อัครนิจ (2555) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้ง และดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเกิดจากผู้ปกครองบางส่วนยังไม่รับรู้ถึงบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมด้านบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นการเสนอข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ภารโรง ผู้ประกอบอาหาร แต่ถึงกระนั้น ข้อมูลจากผลวิจัยแสดงให้เห็นว่า ยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งรับรู้ในเรื่องของการบริหารบุคลากรแต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เนื่องมาจากไม่ทราบถึงบทบาทของตนเองว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องใดได้บ้าง นอกจากนี้ยังพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองรับรู้และมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือ กับครู และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตินาถ สุขสำราญ (2558) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นได้มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ ปรึกษา แก่บุคลากรและคนในชุมชน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพมีมาตรฐาน และมีบทบาทในการสนับสนุนให้บุคลากรของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กและท่านได้ทราบถึงคุณสมบัติและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ยังได้มีส่วนร่วมดำเนินการสรรหาผู้ดูแลเด็กหรือบุคลากรที่ปฏิบัติงาน และงานวิจัยของ ศิริบังกช เจริญทอง (2557) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า ด้านบุคลากร ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับทราบถึงบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของครูผู้ดูแลเด็ก หัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็ก ซึ่งสามารถทำให้วิเคราะห์ได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการรับทราบ แต่ไม่มีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติได้ เพราะจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองแล้ว พบปัญหา คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดย ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ

2.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเกิดจากผู้ปกครองบางส่วนไม่ทราบว่าตนเองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงอาคารสถานที่ การปรับปรุงพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกอาคาร และการกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัยและมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่าง ๆ หรือในบางส่วนผู้ปกครองทราบ แต่ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ เนื่องด้วยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นชาวสวน ถึงร้อยละ 57.94 จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หรือผู้ปกครองบางส่วนก็ฝากลูกหลานให้อยู่ในการดูแลของปู่ย่า ตายาย ซึ่งอายุมากแล้วทำให้ไม่สะดวกในการเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นอกจากนี้ยังพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคาร สถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดประชุมผู้ปกครองในแต่ละครั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมในส่วนของการพัฒนาอาคารเรียนและการปรับภูมิทัศน์บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ยังพบว่ารายการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่กลางแจ้ง และระเบียบ ซึ่งอาจจะเกิดมาจากที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น ซึ่งมี 2 ศูนย์ ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะพาน

ไม้แก่น ตั้งอยู่บนพื้นที่ของวัดสะพานไม้แก่น และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดบ้านทรายขาว ตั้งอยู่บนพื้นที่ของมัสยิดบ้านทรายขาว จึงมีข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงในส่วนของรัฐ สภาพแวดล้อมภายนอกได้ ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างความเข้าใจ ถึงบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเชิญให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

2.1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ปกครองมีการรับรู้ในแต่ละกิจกรรมร้อยละ 95 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่รับรู้ แต่ยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แสดงความคิดเห็น และเสนอรูปแบบหรือสรรหากิจกรรมการเล่นที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น อาจเป็นเพราะไม่ทราบว่าตนเองนั้นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสรรหากิจกรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็กได้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราวุฒิ สีมารักษ์ (2553) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน วิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ จากผลการวิจัยฉบับนี้ ยังพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทำร่วมกับผู้ปกครอง จึงทำให้ผู้ปกครองสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะได้ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ปกครองบางส่วนยังไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก และผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่นในการประสานความเข้าใจ และเปิดโอกาสตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเปิดโอกาส ให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเด็กนักเรียนในชั้นเรียน จะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมของลูกได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยเกิดความร่วมมือในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของเด็กระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับครู ได้เป็นอย่างดี

2.1.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน จากการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ รวมทั้งผู้ปกครองบางส่วนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณในการบริหารเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่แล้ว จึงมีความคิดที่ไม่ต้องร่วมสนับสนุนงบประมาณอีก รวมทั้งผู้ปกครองบางส่วนไม่ทราบว่าตนเองสามารถร่วมสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ประกอบกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเองก็ไม่ได้มีกิจกรรมในการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร บุญวิสูตร (2554) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หุ่นใหญ่ อำเภอบางบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การดำเนินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วม-แบบร่วมคิดของคณะกรรมการศูนย์ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนจะนำความคิดมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการศูนย์ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนจะเกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ผู้ปกครอง และหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังพบว่า จากผลการวิจัยฉบับนี้ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อมีการจัดกิจกรรมของนักเรียนจะมีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมกิจกรรมในทุก ๆ ครั้ง ซึ่งจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่าง ครู ผู้ปกครองและนักเรียน สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับการอภิปรายผลการวิจัย ข้อ 2.1 เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น

2.1.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองบางส่วนไม่ทราบถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการส่งเสริมเครือข่ายเด็กปฐมวัย ที่จะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย และช่วยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก และทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศรศรี (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางบาล จังหวัดพิจิตร พบว่า ด้าน ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรยุทธ์ (2551, น. 55) กล่าวว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้างเครือข่ายเป็นการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในลักษณะการสร้างเครือข่ายเป็นการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ช่วยปรับปรุงทีมงานให้ดีขึ้น ซึ่งทีมงานมีความจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนที่เผชิญกับองค์การได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2553, น. 33) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้างเครือข่ายเป็นการสร้างสรรค์ให้มีการระดมสรรพกำลังจากบุคคลต่าง ๆ เช่น พลังความคิด สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ช่วยลดความขัดแย้ง ทำให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดี มีความผิดพลาดน้อยก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่บุคลากรทุกคน เพราะทุกคนมีส่วนร่วมกับความสำเร็จของงาน ซึ่งหากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเรามีเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ดี จะสามารถส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเราให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากภาพรวมของผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ต่ำที่สุดผู้บริหารครู และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงควรกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้เข้าใจถึงความสำคัญด้านส่งเสริมเครือข่ายและพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรมีการประชุม พบปะระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเครือข่ายเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิด และกระบวนการบริหารจัดการระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือระหว่าง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยกัน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในเครือข่าย เดียวกัน มีมาตรฐานเดียวกัน โดยพิจารณาข้อเสนอแนะเป็นรายด้านดังนี้

3.1.2 ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองต่อการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้ทราบบทบาทของตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบของการประชุม หรือการทำแบบสำรวจความคิดเห็น เป็นต้น

3.1.3 ด้านบุคลากร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการเปิดโอกาส และมีช่องทางให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของภารโรงที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกว่ามีประสิทธิภาพ หรือไม่ อย่างไร อาจจะเป็นรูปแบบของการประชุมผู้ปกครอง หรือให้

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของภารโรงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการทำงานของตัวบุคลากร และส่งผลไปยังเด็กที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.4 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ซึ่งได้แก่ รั้ว สภาพแวดล้อม พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยการเชิญประชุมผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการปรับปรุง ตกแต่งสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.5 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็ก ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการ เช่น การให้ผู้ปกครองเข้าร่วมโครงการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการอาหารของเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเตรียมไว้เพื่อจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก

3.1.6 ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นผู้บริหาร ครู และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควร มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร และในการประชุมผู้ปกครอง ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองช่วยเฝ้าระวัง ดูแลความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.7 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการเชิญประชุมผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ เป็นการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2547). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.
- กิตติ กรทอง. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- จิราวุฒิ สีมารักษ์. (2553). *การดำเนินงานจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ฉัตรกมล ใจช่วย. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดโคกทิมทาราม สังกัดเทศบาลนครระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ดนยา ภูระหงษ์. (2555). *ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองคล้า (จางินต์ รุจิวงศ์ อุปถัมภ์)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ถาวร บุญวิสูตร. (2554). *การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เบญจพร อัครนิจ. (2555). *การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*. (การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- เบญจวรรณ ศรศรี. (2556). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.

- เมตต เมตตการุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษา
ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ยาใจ แสงศักดิ์. (2531). บทบาทของผู้ปกครองต่องานแนะแนว. วารสารแนะแนว. 21(107), 6-7.
- ราวะดี สิงห์ดวง. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในสหวิทยาเขตบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับ
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน
อนุบาลกุ๊กไก่ เขตคลองเตย กรุงเทพฯ. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วัลภา พรหมฤทธิ์. (2550). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในการดำเนินงาน
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. (การศึกษาค้นคว้า
อิสระสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- ศิริกาญจน์ โกสุม. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- ศิรินทร์ ทองปาน. (2544). รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง: ศึกษา
เฉพาะกรณีที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริบงกช เจริญทอง. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.
(การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- สามารถ จันทา. (2555). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาใน
พื้นที่พิเศษเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1.
(ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,
กาญจนบุรี.

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537). หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหา และแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โสภณ มัดลิ่ง. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์ สังกัดกรุงเทพฯ*. (การศึกษาคนควาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- สุวดี สุมะโมสกุล. (2532). *การศึกษาบทบาทสมาคมผู้ปกครองและครูในการให้สวัสดิการแก่นักเรียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อภิญา เวชชัย. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรุณี หรดาล. (2535). *การวัดและประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว
- อุเทน เกตุสุตาภรณ์ศักดิ์. (2554). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบนพื้นที่สูงตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- Barnes, R. A. (1995). African American parent's involvement in their children's schooling. *Dissertation Abstracts International*, 55(10), 315 – A.
- Bell, N. (1992). A study to determine why parent do or not participate in the education of their middle school. *Dissertations Abstracts International*, 47(9), 124 - A.
- Cohen, J. M. & Uphoff. N. T. (1977). Rural development participation: Concepts and measures for project design, *Implementation and Evaluation*. Published by the rural development committee center for international studies Cornell University.
- Douglah, M. (1970). Some perspective on the phenomenon of participation. *Adult education journal* 20(2), 88 – 98.

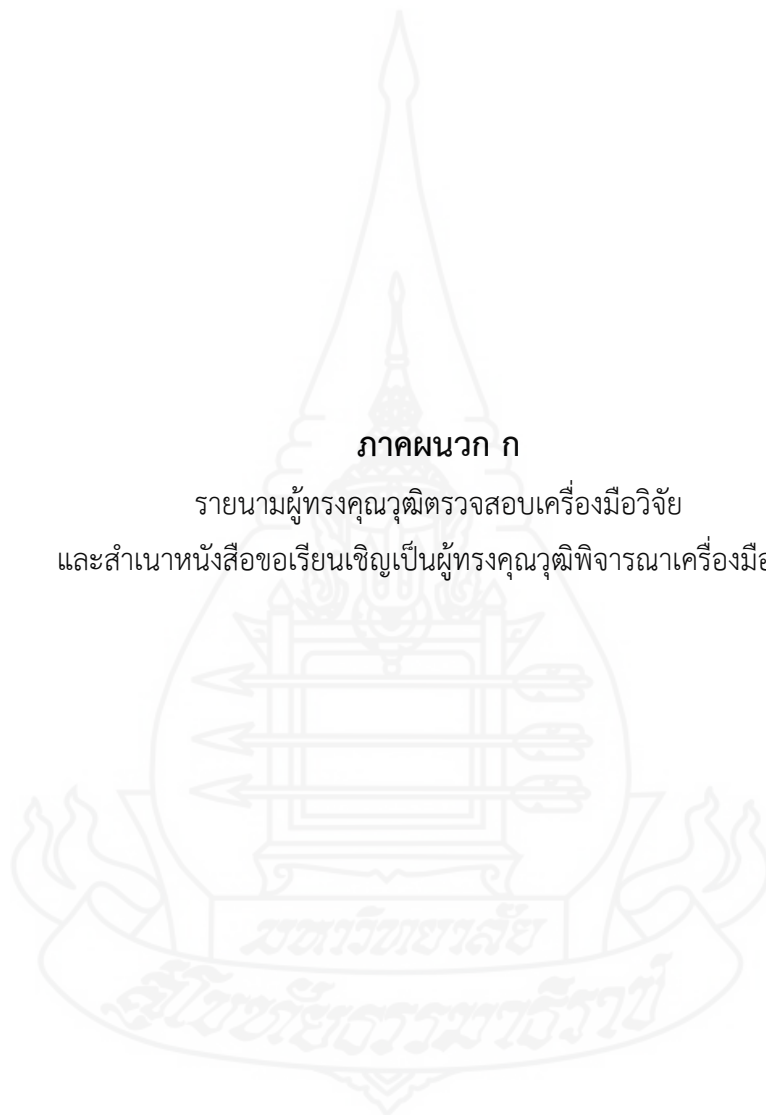
- Dusseldorp, V. (1981). Participation in planned development Influenced by government of developing countries at local level in rural areas. *Essay in rural sociology (In honour of R.A.J. van der Lier)*. Wageningen : Department of rural sociology of the tropics, Wageningen agricultural university.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi delta kappa*, 76, 701-712.
- Ervin, W. (1976). Participation management: Concept theory and implementation. Atlanta: Georgia State university.
- Fantuzzo, J. W. (2005). Family involvement: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of educational psychology*, 92 (2), 367-376.
- Gustavo, W. (1992). *The meaning of participation. in brand peter charles. community participation: Proceedings*, Habinet Internation seminar. Colombia : Habinet.
- Ubben & Hughes. (1992). *The principal: Creative leadership for principals*. Dissertation abstracts International.
- Whang, In - Joungh. (1981). *Management of rural change in Korea: The Saemaul undong*. Seoul National University press.
- Yadav, A. V. (1980). *Local level planning and rural development alternatives strategy*. New Delhi: Concept publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
และสำเนาหนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิจารณาเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางรำภา คงเพชร

สถานที่ทำงาน วิทยาลัยชุมชนสงขลา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ) วิชาเอก สถิติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาการวัดผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนักวิชาการศึกษา
หัวหน้าสำนักวิชาการ เป็นระยะเวลา 5 ปี

2. ชื่อ นายสำเนาวิ รัชทอง

สถานที่ทำงาน โรงเรียนเทศบาลจะนะ สังกัดเทศบาลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา สถาบันราชภัฏสงขลา
- ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลเมือง
จะนะ เป็นระยะเวลา 3 ปี

2. ชื่อ นางลลนา นิเด

สถานที่ทำงาน กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภอ
จะนะ จังหวัดสงขลา

วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอก การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏสงขลา
- ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองการศึกษา ฯ เป็นระยะเวลา 6 ปี

อว ๐๖๐๒.๑๖ (ป)/๔๓๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางรำภู คงเพชร นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยชุมชนสงขลา
สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปิยวรรณ แก้วยอด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผลทางการศึกษาได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๙๖๙-๒๒๘๒

อว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/๔๓๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางลลนา นิต ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปิยวรรณ แก้วยอด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๙๖๙-๒๒๘๒

อว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/๔๓๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางลลนา นินด์ ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง
สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปิยวรรณ แก้วยอด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๙๖๙-๒๒๘๒

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพ และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในภาพรวม และไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด

2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 44 ข้อ

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบแบบสอบถาม และโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อทั้ง 2 ตอน จึงขอขอบคุณท่านมาในโอกาสนี้

นางสาวปิยวรรณ แก้วยอด

นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำหรับผู้วิจัย

--	--	--

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25 ปี 25 – 35 ปี
 36 – 45 ปี สูงกว่า 45 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

ชาวสวน ค้าขาย
 อื่น ๆ

4. สถานภาพการสมรส

สมรส หย่าร้าง/แยกทาง

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องตรงกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ข้อ	การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับของรับรู้/มีส่วนร่วม					ไม่รับรู้/ ไม่มี ส่วน ร่วม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก							
1.	ท่านทราบหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการย้าย หรือยุบรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						

ข้อ	การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับของรับรู้ /มีส่วนร่วม					ไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
2.	ท่านทราบหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับสมัครเด็กเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
3.	ท่านทราบ และมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
4.	ท่านทราบหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก เช่น อาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ฯลฯ						
5.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจัดกิจกรรมของศูนย์						
6.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในระหว่างการปิดภาคเรียน						
7.	ท่านทราบหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
8.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก และครุภัณฑ์อื่น ๆ						
ด้านบุคลากร							
9.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู						
10.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก						
11.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของภารโรง						
12.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาหาร						

ข้อ	การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับของรับรู้ /มีส่วนร่วม					ไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
13.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับครูในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ						
14.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ						
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก							
15.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบสวยงาม						
16.	ท่านทราบ และมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเสนอนะเกี่ยวกับการปรับพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
17.	ท่านทราบและมีส่วนร่วม ในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร ได้แก่ แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ						
18.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ได้แก่ รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ พื้นที่เล่นกลางแจ้ง และระเบียบ						
19.	ท่านทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ได้แก่ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่าง ๆ						

ข้อ	การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับของรับรู้ /มีส่วนร่วม					ไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร							
20.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก						
21.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้						
22.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 ขวบ						
23.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ขวบ						
24.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ตามความต้องการและพัฒนาการของเด็ก						
25.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประจำวันให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
26.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ และผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้						
27.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ						
28.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการให้กับเด็ก						

ข้อ	การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับของรับรู้ /มีส่วนร่วม					ไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน							
29.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านวิชาการศึกษา						
30.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงอาคารสถานที่ภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
31.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในเรื่องการระดมทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
32.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
33.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
34.	ท่านทราบ และมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาสื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
35.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรม และดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
36.	ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนร่วมจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
37.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
38.	ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรครู และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						

ข้อ	การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับของรับรู้ /มีส่วนร่วม					ไม่รู้/ไม่มีส่วนร่วม
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย							
39.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						
40.	ท่านทราบถึงวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						
41.	ท่านทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
42.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						
43.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						
44.	ท่านทราบและมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสำคัญต่อการพัฒนางานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างไร

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะ และข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างไรบ้าง

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะ และข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบุคลากร อย่างไรบ้าง

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะ และข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อย่างไรบ้าง

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะ และข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อย่างไรบ้าง

.....

6. ท่านมีข้อเสนอแนะ และข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน อย่างไรบ้าง

.....
.....

7.ท่านมีข้อเสนอแนะ และข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงาน
ศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างไรบ้าง

.....
.....

ภาคผนวก ค

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (ป)/๕๕๒

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น

ด้วยนางสาวปิยวรรณ แก้วยอด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง แนวทางการ พัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยนำแบบสอบถามไป ทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนจำนวน ๓๐ คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่การ บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ ตาม รายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๙๖๙-๒๒๘๒

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC และการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม


```

GET
FILE='C:\Users\Administrator\Desktop\ป.โทอินยารวานานน.sav'.
DATASET NAME DataSet1 WINDOW=FRONT.
RELIABILITY
/VARIABLES=ย้ายหรือยุบ การรับสมัครเด็ก ประชาสัมพันธ์เข้าศึกษา บริการอาหารกลางวัน
ปิดศูนย์จัดกิจกรรม การปฏิบัติงานของบุคลากร การตั้งคณะกรรมการศูนย์ การเสนอแนะการจัดหาสื่อ
การปฏิบัติงานของครู การปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย การปฏิบัติงานของภารโรง
การปฏิบัติงานของผู้ประกอบการอาหาร ความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนโดยครู
ความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนโดยครูผู้ดูแลเด็ก การปรับปรุงอาคารสถานที่ การปรับพื้นที่การจัดกิจกรรม
สิ่งแวดล้อมภายในตัวอาคาร สิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคาร ข้อกำหนดด้านความปลอดภัย กระบวนการเรียนรู้
การฝึกปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์สองขวบ การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์สาม
ขอเสนอแนะในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การจัดกิจกรรมประจำวัน การพัฒนาสื่อและผลัดสื่อ
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะโภชนาการ ขอเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์
การปรับปรุงอาคารสถานที่ภายในและภายนอก การระดมทรัพยากรของศูนย์ การพัฒนาอาคารสถานที่
การพัฒนาบุคลากรของศูนย์ พัฒนาครูกักกัน การดูแลความปลอดภัยในการจัดกิจกรรม การกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน
การจัดกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่าย
ทราบถึงวัตถุประสงค์ของเครือข่าย แนวทางการปฏิบัติงานส่งเสริมเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการทำโครงการ
การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาเครือข่าย การส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเครือข่าย
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.

```

Reliability

[DataSet1] C:\Users\Administrator\Desktop\ป.โทอินยารวานานน.sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.971	44

ตารางวิเคราะห์ ค่า IOC โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 44 ข้อ

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ΣR	$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ΣR	$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวปิยวรรณ แก้วยอด
วัน เดือน ปีเกิด	22 มีนาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2540
สถานที่ทำงาน	เทศบาลตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

